

Lišauskas Vladas,
31 Norwood Ave.,
BROOKLYN 8, N. Y., U. S. A.

Nepriklausoma LIETUVIA

Independent Lithuania

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

Leidžia Kanados Lietuvių Centro Taryba.
Published by the Lithuanian League of Canada.
Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa.
Adresas: 3A — 4th Ave, Ville Lasalle, Montreal, P. Q. Canada.

NR. 2 (196) KAINA 10 ct. MONTREAL, 1951. P I I A R V A N N I - S I S U V S PRICE 10 c. XI METAI

AMERIKA PRIEŠ AGRESINGUS SOVIETUS

30 TRUMANO TELEGRAMŲ. PRANEŠIMAS 82-RAMKONGRESUI. EISENHOWERIS EUROPOJE IR 4-RIOS TREMTINIŲ DIVIZIJOS. BRITŲ VIENYBES KONFERENCIJA.

Tarptautinėje politikoje pratybių atstovai. Konferencija ėjusią savaitę vyravo Jungtinių Amerikos Valstybių politikos veiksmams.

Didžiausio dėmesio susilaukė prezidento Trumano pranešimas 82-am JAV kongresui.

Šis pranešimas yra laikomas didžiausiu politiniu JAV gyvenime įvykiu.

Trumanas pasakė, kad 82-sis kongresas stovi prieš uždavinius, kokių nė vienas kitas kongresas neturėjo. Bet drauge jis pareiškė viltį, kad visi sunkumai bus nugalėti, nes JAV demokratinė santvarka yra sveika, tauta vieninga ir bendras pajėgumas yra didžiulis.

Sovietai grąšina pavojais, to dėl tenka gintis. Bet JAV tiks las patiens gyventi ir kitiems duoti gyventi.

Sovietai Korejoje įdegė karą ir kėsina į kitų tautų laisvę.

JAV negali leisti sovietams grobti vieną po kitos valstybes ir tautas.

JAV visa darys visuose kontinentuose, kad apsigynimas nuo agresijos būtų realus ir tvirtas.

Kongresas Trumanui pritarė.

Šį pranešimą pirmavo aplink raštinę Trumano telegrama trisdešimčiai valstybių. Trumanas konstatavo, kad Kinija yra atvira agresoriai ir pasiūlė prieš Kinijos agresiją imtis priemonių.

Tokį siūlymą Kinijos atstovas pakartojo JTO Politinėje komisijoje. Jo turinys yra šis: paskelbti kom. Kiniją agresorium, nutraukti su jo diplomatiniais santykius, pritaikyti ekonomines sankcijas.

Tuo tarpu į šią Trumano telegramą atsakymai dar laukiami. Greičiausia šis reikalas eis per JTO.

Amerika visu rimtumu ruošiasi gintis. Eina pramonės pervedimas į kėrinę. Dėl to ištisi fabrikai laikinai stovja, ligi persitvarko. Trumanas tiems reikalams yra pasirašęs įstatymą, kuriuo skiriama 20 milijardų dolerių.

Didžioji Britanija taip pat svarsto šiuos opiuosius klausimus.

Londone jau kelios dienos kai posėdžiauja Didžiosios Britanijos tautų bendruomenės ministrų pirmininkų konferencija, kurioje dalyvauja 8 valdgal dabartinę programą mažiau

TEGYVUOJA MAŽOJI LIETUVA NEATJUNGIAMAI VI SOS LIETUVOS DALIS.

Erdmonas Simonaitis

pirmasis Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas, buvęs ir dabartinis Mažosios Lietuvos Tarybos Pirmininkas ir ne nuilstamas jos darbuotojas.

Karštosios politinės raidos apžvalga

Ottawa. Pearson parlamentas: Ateinantieji 1½ metų yra pavojingas laikotarpis. Po to mes turėsime laiko sutvarkyti mūsų problemas net ir su tais už geležines uždangas.

Washington. Nuo Korejos karo pradžios iki kovo mėn. galio JAV armija bus pašaukus ka ro tarnybon 450.000 vyrų.

Bruselis. Kanados gynymin. Claxton: mūsų vyriausybės svarsto, kokius pasiūlymus ji padarys parlamente dėl dalinių pasiuntimo Vak. gynybos armijai.

Observ: Kvieti vokiečius ginti bendrą laisvę su Vak. Sąjungininkais — reiškia duoti jiems tą laisvę dabar ir juos laikyti sąjungininkais.

Washington. F. Pace pranešė senatui apie daromus žygius įvesti trijų pamainų darbą armijai svarbias medžiagas gamnaučiose pramonės šakose.

Ottawa. Prakyb. min. Howe: 1944 m. pradžioje apie 45% mūsų tautos produkcijos dirbo karui, tuo tarpu kai padidėjo dabartinę programą mažiau

Korejos klausime, nors spaudos žiniomis D. Britanija daugiau būtų linkusi pripažinti agresingą Kiniją JTO nariu ir tuo nors minutei nudelsti lemiamųjų įvykių atidėjimą, nes jie vis vien neišvengiami.

Europos jėgų vadas gen. Eisenhoweris Europoje daro žygius.

Pirmiausia jis tarėsi Paryžiuje su Prancūzijos vyrausybe ir maršalu Montgomeriu. Iš Paryžiaus per radiją jis kreipėsi į visas Europos tautas, kurias kvietė į vieningą pasipriešinimą sovietams, kurie pradėjo ir piečia karus.

Po to jis lankėsi Belgijoje. Šių atsišaukimų metu jis jau gavo įgaliojimus perimti savo žinion Prancūzijos ir Belgijos

Vokietijoje esančias okupacines karines jėgas.

Daugeliui tremtinių susijaudinimą sukėlė Eisenhowerio pareiškimas, kad

iš visų tremtinių bus sudarytos 4 divizijos,

kurios bus įjungtos į Europos gynybos sistemą. Tremtiniai žinodami, kad jiems gali tekti savo krauju ir gyvybėmis atsakyti už Didžiųjų klaidas, yra susirūpinę savo likimu. Dėl to, pav., iš JAV prasideda reemigracija, daugumoje nukrypstanti į Kanadą, kurioje kol kas nėra privalomojo karo tarnybos įstatymo.

Reikalas labai rimtas, nes Trečias pasaulinis karas vis greičiau pradeda artėti prie vartų. (k.)

Amerikos Balsas lietuviškai

PRADĖS DARBĄ VASARIO 15 D. PIRMA TRANSLIACIJA BUS VASARIO 16 D.

Iš tikrų šaltinių sužinota, kad Amerikos Balso — Voice of America — lietuviškojo skyriaus organizavimas vyksta pilnu tempu.

Lietuviškasis skyrius bus dalis Pabaltijo skyriaus. Šio skyriaus viršininku paskirtas ligisolinis Austrijos valandėlės vedėjas austras p. Bauer.

Lietuviškojo skyriaus vedė-

jas esąs numatytas LAIC vedėjas adv. Jurgela. Artimiausiais jo bendradarbiais jau paskirti pulkininkas Kazys Grinius, b. Lietuvos prezidento dr. K. Gri niaus sūnus ir Povilas Labanaskas. Jie abu darbą pradeda oficialiai nuo vasario 15 dienos, nes pirmoji lietuviška transliacija bus vasario 16 dieną.

Kiek žinoma, lietuviškojo skyriaus darbuotojų bus 8. Jau trims esant aiškiems, dar lieka 5 vietos, į kurias kandidatų esą 15 kartų daugiau, negu yra vietų, o įstaiga pirmoje eilėje panoro pasirinkti tarnautojais Amerikos piliečius. Netrukus sužinosime ir kitus Am. Balso lietuvių skyriaus darbuotojus.

Transliacija bus bangomis: 13, 16, 19, 31, 41 ir 49 metų ilgio. Valandos paaiškės vėliau.

KARAI

Korejoje vyksta didžiuliai mūšiai. Kinijos komunistai žmones masėmis siunčia į mirtį. Wonju paimti Korejos ir Kinijos komunistai suteikė 125 tūkstančius kareivių. Kadangi jie palyginti menkai ginkluoti, tai prieš Jungtinių Tautų Organizacijos gerai ginkluotus karius jie varomai, kaip galvijai ir skerdykla. Komunistams, žinoma, žmonių negaila. Vokiečiams jie davė išskerti milijonus, o gi kiniečių juk ir taip šimtai milijonų.

Per šią savaitę JTO jėgos evakuavo Seulą. Tai, gal, tragiškiausia evakuacija, kokią žino bet kurių laikų istorija. Tra giškiausia ta prasme, kad beveik visi miesto gyventojai pasitraukė nuo patirtų komunistinio valdymo „malonumų“. Daugelis pasitraukiančių padegė savo namus. Iš Inčono laivais taip pat pabėgo apie 30.000 gyventojų.

JTO jėgos kol kas vis dar traukiasi, bet paskutiniu laiku jau stabilizuoja frontą. Pagal MacArthurą štabo pranešimus, JTO jėgos dar kiek trauksis, bet, kaip galima spėti, jos bus paruoštos naujai staigmenai, gal, panašiai, kokia buvo didžioji MacArthur'o ofenzyva, dasirtusi ligi Mandžiūrijos sienos ir iššaukusi Kinijos įsikūlimą. Tačiau tai pamatysime.

Idomu, kad į Koreją jėgos traukiamos. Paskutinėmis dienomis į Pusaną atvyko Naujosios Zelandijos savanoriai ir į Japoniją Kanados daliniai, kurie dabar yra ruošiami veiksmams Korejoje.

Frontas, išleidžiant laikraštį, buvo maždaug linijoje Suwon-Wonju, kurie yra apie 40—60 mylių nuo Seulo.

Gen. de Latre de Tassigny pareiškė, kad Indokinijos komunistai visai mušami. Niekur jie rimto pasipriešinimo nesudarę. Kraštas valomas nuo jų gaujų.

Tautiečiai kviečiami minėti Lietuvos nepriklausomybės dieną

PASKUTINIAME KLB — LOK POSEDYJE

paaiškėjo du nelaukti dalykai: gausti Edmontono ir Winnipeg lietuvių raštai, iš kurių aišku, kad centrinis LOKas nėra gavęs jų KLB organizacijos reikalais rašytų raštų.

Winnipegui LOKas dar varą yra rašęs raštą, į kurį negautas joks atsakymas. Dabar nutarta pasiųsti to rašto nuorašas. Edmontonui gi atsakytą jį raštą iš esmės.

Iš Londono kol kas atsiliepė tikslai KLT skyrius, kitos organizacijos dar nėra prisiuntusios atsakymų, nors buvo duotas terminas atsakyti ligi gruodžio 15 d.

Konstatuota, kad KLB Krašto Tarybos rinkimų taisyklės ruošiamos, bet dar nebaigtos. Atsirandant vis daugiau pa-

tenkančių ir nelaimės, susirūpinę specialaus pagalbos komiteto ir šalpos fondo organizavimu.

Apsvarstyti gautieji iš VLI Ko raštai. Be ko kita, VLIK-o finansų skyriaus vedėjo raštas, kuriuo siūloma sudaryti Tautos Fondo trijų komisiją. Kons tatuoja, kad to pačio VLIKo prašymu KLCT yra išrinkusi du asmenis — p. M. Arlauskaitę ir p. L. Girinį — Fondo vedėjais, kurie ligiol eina tas pareigas. Klausimas nutarta išsi aiškinti.

Pagalhau KLB - LOKas kreipiasi į tautiečius ir jų komitetus bei organizacijas ir kveičia visus vieningai ruošti Lietuvos Nepriklausomybės šventę — Vasario 16 dieną.

POLITINIS VEIDRODIS

pagal naujausį NEWSWEEK periskopą — Rašo Br. Aušretas

Opinija už buv. prezidentą Hooverį

John Foster Dulles skubiai parinkta kalba, kaip atsakymas į Hooverio pareiškimą, po išsamių gaunamo pašto studijos, rodo, kad Hooveriui pritaria 20, ir nesutinka su jo nuomone tik 1.

Anglijos vyriausybės dilema

Štai padėtis, prieš kurią stovi Darbiečių vyriausybė: jaučiama, kad krašto reikalui būtų geriausia pasitarnauti, jeigu užs. politikos klausimuose būtų visiškai sutariama su JA V. Atsisakydama daugelio socialistinių experimentų ji buvo priversta suspenduoti Marshallo pagalbos planą ir įvesti brangiai kainuojantį apsiginklavinimą. Tačiau, šis posūkis į dešinę dar labiau siutina kairiojo sparno darbiečius, kurie pirmoje eilėje stato partijos socialistinę liniją ir beveik patologiškai įtaria Ameriką dėl jos tikslų. Ir žinoma, Britanijos komunistai šią padėtį nepaprastai išnaudoja, tikėdamiesi kairiųjų Darbo partijos sparną atplėšti nuo viso darbiečių kūno. Jeigu jiems tai pavyktų, Attlee su Konservatoriais arba pasikirtų turėtų arba sudaryti koaliciją ti naujus visuotinius rinkimus.

Iš Vokietijos

Vakarų Vokietijos laikraščiai nėra per daug švelniai nusiteikę Eisenhowerio paskyrimu V. Europos karinių vyr. vadu. Jie cituoja pokarinius E. pareiškimus, kuriuose jis skatins vokiečius išmokyti suprasti, ką reiškia pralaimėjimas.

Vis dėlto nereikia krepsti per daug rimto dėmesio į pareiškimus, kad vokiečiai griežtai atmesia savo karinės jėgos panaudojimą V. Europos apsiginklavinimui sustiprinti. Tai yra sakoma, dėl sėkmingesnių derybų. Tiesa, vokiečių tarpe yra žymus antilimitarinis nusiteikimas. Tačiau kancleris Adenaueris privačiai JAV patikina, kad jis čiaš kart su Briuselio apsiginklavinimo planais, būdamas tikras, kad jam pavyks pasukti į šį kelią ir visą tautą.

Ruošiasi deryboms su rusais.

Dar net negavus ribotų patikrinimų iš Maskvos į notą, kur Vakarai buvę siūlę Kremlui iš naujo aptarti visas pasaulio problemas, JAV siems posėdžiams kuo rimčiausiai ruošiasi. Ypatingiems reikalams ambasadorius Philip Jessup jau kelias savaites studijavo visą nesutarimų medžiagą, pirmoje eilėje tik pavaduotojų susitikimui.

JAV pritartų Maskvai.

Kai kurie JAV pareigūnai galvoja, kad būtų gana gera, jeigu užs. reikalų ministrų posėdžiai šiuo metu vyktų Maskvoje. Jie galvoja, kad tai įgalintų Achesoną pasakyti Staliniui tiesiai ir akis apie JAV politiką.

Atsisakytų Pabaltijo pripažinimo

Vašingtonas mato, kad yra tik mažos nuolaidų sritys, kad vykdančioms išteikimui politikai sovietais būtų galima pasiekti visuotinio reikalų sutvarkymo. Štai yra prielaidos, kurias sekanč, JAV pradėtų lankstiai trauktis: 1. Sovietų reikalavimas Pabaltijo valstybių; 2. Triesto užmirusi padėtis; ir 3. Vakarų Vokietijos apginklavimo pobūdis.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Redaktorius Jonas Kardelis
Redaguojama bendradarbiaujant Redakcinei Kolegijai.
3A Fourth Ave., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada
Telefonas: TR. 9735

Prenumerata metams: Yearly Subscription Rates
Kanadoje \$ 4.00 Canada \$ 4.00
Užsieny „ 4.50 Other Countries „ 4.50
Australijoje „ 5.00 Australia „ 5.00
Teksto eilutė 15 ct. Paieškojimų kaina „ 1.00
Adresų pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)
Ilgalaikiai skelbimai, pagal susitarimą gauna nuolaidų.

Neišjungiamo vienybė

MAŽOJI LIETUVA LIETUVIŲ KULTŪROS ŽIDINYS

Sunkiais žingsniais, bet neišvengiamai, kaip likimas, artėja didžiųjų problemų sprendimas — žmonijos ir drauge lietuvių tautos. Todėl lietuviams reikia dabar ypatingai susirūpinti, įtempti dėmesys, sumobilizuoti visus pasiryžimus ir vieninga valia siekti užsibrėžtųjų tikslų.

Dėl to šiemet ypatingu atsidėjimu tenka minėti Mažosios Lietuvos šventę — sausio 15 dieną. Ypatingu atsidėjimu, nes, deja, šioje vietoje reiškiasi didelių spragų.

Nemalonu net rašyti, kad Mažosios Lietuvos daugelis mūsų pacy nepažįsta. Del renginių pažinimų siaurumo, Dažniausia Lietuvos lietuviams iš seniau buvo kalte kalama, kad ten gyvena ne katalikai, o jau tuo pačiu ir ne lietuviai. Šį ne proungą sukėlė buvę psigavę hitlerininkai ir pradėję įtaigoti net Klaipėdos krašto lietuvius, kad jie esą ne katalikai, tuo pačiu ir ne lietuviai. Ta propaganda, nors aiškiai neteisinga, tiesiog — pikta melaginga, de ja, padarė lietuviams daug žalos dar Lietuvos nepriklausomybės laikais. Tur būt, ne be tos propagandos įtakos, ligšiol VLIKas neišleido Mažosios Lietuvos atstovų.

Kas kaltas, kad kai kas iš mūsų taip baisiai obskurantiškai neįsmo M. Lietuvos reikalų svarbumo, šiandien nagrinėti gal ir nemetas. Bet faktas reikla konstatuoti, kad, deja, taip yra. Skaudžiausia, kad tas reiki kiasi ir stipriausia laikosi aukščiausioje instancijoje.

O tuo tarpu Mažoji Lietuva yra lietuvių kultūros židinys. Mažosios Lietuvos lietuvių yra pionieriai kultūrinės lietuvių ekspansijos į vakarus ir visą platųjį pasaulį. Mažoji Lietuva yra lietuvių spaudos lopšys, nes čia išleista pirmoji lietuviška knyga ir pirmasis lietuviškas laikraštis. Čia kūrėsi lietuvių mokslas, koncentravosi lietuvių menas. (Tiktai paskaitykime profesorių V. Petkeičio ir A. Tamošaičio šiam „NL“ numerį straipsnius).

Istorikai galetų panagrinėti klausimą, kas daugiau lietuvių kultūrai davė — Vilniaus ar Karaliaučiaus universitetai, bet yra neginčijamas faktas, kad Karaliaučius davė labai daug.

Galima daryti visokius palyginimus, bet faktas nebus nutolęs nuo tiesos, kad Karaliaučius prieš pirmąjį Pasaulinį karą, beveik tiek pat turėjo lietuvišką kalbančių žmonių, kaip ir Vilnius, nekalbant apie nutautusius, kurių palyginimas toks pat ir Karaliaučiu, kaip ir Vilniui. Ir jeigu lietuviai žengė nutautėjimo keliu, tai kaltas tiktai mūsų kultūrinis atsilikimas, mūsų nesupratimas ir ne mokėjimas vertinti savo tautos reikalų. Ir kaip gi reikia nusiminti, kad tas pat nesupratimas persekioja mus dar ir šian dien. Tas tiktai skritumas, kad tautiečių daugumas dabar pasi rodė daug daugiau subrendęs, negu tūlos mūsų aukštumas.

Ar gi tai ne nesupratimo užsispyrimas neklausyti visos išeivijos balso, atseit — tautos balso? Juk kiek buvo plačiųjų VLIKo konferencijų, visos priėmė rezolucijas, reikalaujančias, kad Mažosios Lietuvos Tarybos atstovai turi būti priimti į VLIKą, ypač, kad toji organizacija yra rezistentiškes

nė, už bet kokią VLIKe esančią rezistentinę organizaciją, nes jos pirmininkas, E. Simonaitis, rezistencijoje dalyvauja nuo 1917 metų ir yra perėjęs žiauriuosius nacių kacetų. (Skaitykite šiame NL n-ry pačio Erdmono Simonaičio ir Klaipėdos sukilimo vado Jono Budrio straipsnius).

Tie patys tremtiniai, bet dabai jau atsiradę įvairiuose kraštuose ir jau su senaisiais lietuvišiais išeiviais, pakartotinai viešai yra pareiškę savo valią, kuri visiškai sutampa su anų VLIKo konferencijų rezoliucijomis ir visiškai solidarizuojasi su Mažosios Lietuvos lietuvių valia. Ir koks gi fanatiškas užsispyrimas, lyg koks bailsus už keikimas, taip viešai ignoruoja tą mūsų Vox populi?

Ir buv. VLIKo Vykdomo- sios Tarybos pirmininkas V. Sidzikauskas yra pasisakęs, kad Mažosios Lietuvos reikalas VLIKe yra netvarkoje.

Skaudu net rašyti, kad kasdien stipriau mes girdime klausimų, kada gi Mažosios Lietuvos atstovai bus pilnateisiai VLIKo nariai? Arba: duosiu auką Tautos Fondui tiktai tada, kai Mažosios Lietuvos atstovai bus priimti VLIKan...

Ligšiol tokias ir panašias kalbas, reikalavimus, pasisaky mus teko vis maldyti, vis švelninti, reikiant vilti, kad pagaliau bus susitvarkyta. Deja,

Todėl šiandien višų didelių balsu reikia šauktie šaukti: Pagaliau susipraskime! Pagaliau pasukime visus rodiklius į Lietuvą, lietuvių tautos kryptimi!

Gana mūsų geografams įieškoti vandenynuose neapgyventų salų lietuviams susimesti. Mes ne laukiniai. Gana mums įieškoti svetur žemių. Mes jų turime dar pakankamai savųjų, tiktai neužleiskime jų sveti- miems.

Įtempkime visas jėgas, kad galėtume ištrėnti visus iš visur okupantus ir lietuviškųjų žemių grobikus: būtų jie rusai, lenkai ar vokiečiai. Ir toje šventoje kovoje mes būsimė 100 procentų teisūs ir teisingi, nes mes reikalaujame tiktai savo, iš mūsų gangsteriškai pagrobto.

Mobilizuokime visus istorikus, kurie visam pasauliui pradėję skelbti ir dokumentaliai įrodę mūsų teises į visas etnografines lietuvių tautos sritis. Suteikime visas diplomatinės jėgas, kurios žmonijai skelbtų lietuvių tautos teisių realumą ir teisingumą. Ir mes visi, kurie dar daug galime padaryti, nuveikti, sujunkime visas jėgas į vieną ir, metę smulkius pasibadyumus, neprotingas tarpusaves kovas, įsisąmoninkime vieną tiktai kovą — kovą už lietuvių tautos teises ir ateitį. Ateitį visų lietuvių, nežiūrint to, kokių politinių pažiūrų ir kokių religinių įsitikinimų jie yra. Kai būsimė vieningi kovoje dėl vieningos tautos ir vieningos valstybės, kuri apims visą lietuvių etnografines sritis, jų tarpe Mažąją Lietuvą, kaip vieną pagrindinių lietuviškųjų sričių, tada mums lengvai bus ir kitais klausimais susitarti. Šiandien visi su Mažąja Lietuva giedokime ir įsisąmoninkime: „Lietuviais esame mes gimę, Lietuviais norime ir būt. Tą garbę gavome užgimę, Jai ir neturim leist pražūt!“ J. Kardelis.

Mažosios Lietuvos dieną švenčiant

RASO GENERALINIS LIETUVOS KONSULAS KANADOJE MINISTERIS VYTAUTAS GYLYS.

99-ju Versalės sutarties straipsniu Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos ir pavestas santarvės valstybių globai. Vokietija, ratifikavusi Versalės sutartį 1920 m. sausio 10 d., atsisakė savo suverenių teisių į tą kraštą ir tuometi sutiko su jo priskyrimu kitai valstybei.

Nuo ratifikacijos datos šis spėjimas pereinėjo į santarvinių raišius ir visi nuo tada Vokietijos išleisti įstatymai jau nebegaliojo Klaipėdos krašte. Vokiečių kariuomenė apėjo Klaipėdą ty pat metų vasario 15 d. ir krašto administracija buvo pėduota vyriausiajam santarvės valstybių atstovui — prancūzų generolui Odry.

Galutinis to lietuviško kampo likimas tuomet dar nebuvo išspręstas. Versalės sutarties sprendimas dėl Klaipėdos krašto buvo padarytas atsizvelgiant į dar galutinai neišspręstą Lietuvos valstybės juridinę padėtį, tačiau pats to krašto atskirimas nuo Vokietijos buvo padarytas dėl jo lietuviškumo. Sunku pasakyti tikrai, kaip santarvininkai tuomet norėjo sutvarkyti Lietuvos būsimąjį status: ar ją pripažinti visai nepriklausoma, ar atkurti personalinę uniją su Lenkija, vieno kio ar kitokia forma. Šitas planas daugiausia atitiko prancūzų tikslus tarp Vokietijos ir Rusijos sutvėrt stipresnę užtvanką.

Ambasadorių konferencija Paryžiuje pripažino Lietuvą de jure tiktai 1922 m. gruodžio 20 d., sąlyga, kad Nemunas būtų paskelbtas tarptautine susisiekimo arterija. Lietuvos vyriausybė tą sąlygą priėmė, nurodyma, kad Nemuno baseine susidarė nenormali padėtis dėl Lenkijos kaltės. Nuo tada, atrodo, išnyko visos kliūtys priskirti Klaipėdos kraštą Lietuvai. Deja, Versalės sutartyje nebuvo pasakyta, kuriai valstybei numatoma užleisti tas kraštas. Iš diskusijų Ambasadorių konferencijoje vis tik galima buvo padaryti prielaidą, kad tą teritoriją norima sujungti su Lietuva.

Klaipėdos kraštas, po jo atskyrimo nuo Vokietijos, nebuvo pripažintas suverene valstybe ir jo konstitucija nebuvo išdirbta. Santarvės okupacija turėjo būti tik laikina, tačiau jos terminas nebuvo nustatytas. Kraštui buvo leista tam tikrose ribose savoji jurisdikcija, kurios praktiškas vykdymas buvo savotiškas. Faktinai aukščiausia valdžia ten buvo pavesta okupacinei kariuomenei (prancūzų), kuriai buvo priskirtas civilinis komisaras — prancūzas. Ypatingai keistoje padėtyje buvo krašto teisinė sritis. Prieš 1920 m. sausio 10 d. Klaipėdos krašto aukščiausia teismo institucija buvo Vokiečių.

Prancūzų kariuomenė su jos civiliniu komisaru perėmus valdžią, teko sutverti atskirą nuo Vokietijos vyriausiąją teismą civilinėm ir baudžiamom bylom. Tačiau tas teismas nelietė administracinės jurisdikcijos.

Tvarka krašte buvo palaikoma okupacinės (prancūzų) kariuomenės ir krašto policijos. Finansus, muitus ir paštą tvarkė krašto valdžia, bet geležinkeliai pasiliko Vokietijos žinioje. 1921 m. generolui Odry apleidus kraštą, civilinis komisaras Petisnė paliko aukščiausią santarvinių atstovų su vyriausiojo komisaro titulu.

Vietos aukščiausia administracijos įstaiga buvo krašto Direktorija, įvesta 1920 metais. 1921 m. XI. 29 d. Petisnė įteigė dvi naujas institucijas: valstybės tarybą ir administracinę tarybą. Valstybės taryba, iš 20 narių, turėjo atstot krašto parlamentą, bet taryba nebuvo renkama gyventojų, o su daryta asvotiškais pagrindais. Lietuviai joje lemiacijos reikšmės neturėjo. Tarybos pirminkas buvo pats vyr. komisaras. Jis faktinai tvarkė svarbesnius ekonominius ir administracinius reikalus. Įstatim davystė pasiliko jo kompetencijai. Policija ir teismas buvo irgi jo žinioje.

Petisnė tvarkė Klaipėdos reikalus, atsizvelgdamas į Prancūzijos politiką. Prancūzams daugiausia rūpėjo sustiprinti Lenkiją ir įrodyti lietuviams, kad jų ateitis gali būti patikrinta tik Lenkijos. Tokioms pažiūroms, aišku, negalėjo pritariti lietuviai, ypač po Vilniaus užgrobumo 1920 m. spalio 9 d., sugulvoto Pilsudskio ir Zeligovskio.

Šitokiai padėčiai susidarius, Prancūzija nesiskubino užleisti mums Klaipėdos krašto. Tuo metu, Vokietija, kiek atsipeikėjusi po I Pasaulinio karo pralaimėjimo ir matydama, kad Klaipėdos krašto likimas galutinai neišspręstas, pradėjo skiepyti klaipėdiečiuose idėją apie sudarymą atskiros nepriklausomos Klaipėdos valstybės (freistato). Ta idėja rado didelį pritarimą ir Lenkijos valdanciuose sluoksniuose. Mat, lenkai galėjo pilnai tikėtis greit įsigalėti freistate materialiai ir politiškai ir spausti Lietuvą iš 3 pusių replėmis. Petisnė, suprantama pritarė lenkų aspiracijoms.

Kokias priemones vartojo vokiečiai Klaipėdos krašte tą planą įgyvendinti, mes puikiai prisimenam: papirkimai, ekonominis spaudimas ir nepalankesnius klaipėdiečius, pataikūnų rėmimas, propaganda, bauginimai buvo plačiai pavartoti priversti gyventojus priešintis susijungimui su Lietuva.

Lietuviams, stebint komisaro Petisnė nusistatymus ir vo-

kiečių bei lenkų machinacijas prieš natūralų Klaipėdos problemos išsprędimą, nebėliko kitokios išeities, kaip griebtis griežtesnio žygio ir įrodyti santarvininkams, kad lenkiškas planas lietuviams nepriimtinas. Tam buvo pasirinkta paskutinė priemonė — sukilimas, kurį sėkmingai pravedė Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas 1923 m. sausio 15 d. Tą dieną prancūzų įgula ir komisaras Petisnė kapituliuavo.

Ambasadorių Konferencija perdavė Klaipėdos krašto suverenumą Lietuvos Respublikai 1923 m. vasario 16 d.; patį gi Konvenciją dėl krašto susijungimo su Lietuva buvo pasirašyta Paryžiuje 1924 m. gegužės 8 d. Ratifikacijos dokumentai buvo deponuoti 1925 m. rugpjūčio 25 d. ir nuo tos datos Klaipėdos krašto atvada vinas buvo galutinai įteisintas.

Šis siaurinis Mažosios Lietuvos trikampis buvo Lietuvos Respublikos dalimi iki 1939 m. kovo mėn., kai prieš pat II Pasaulinį karą Hitleris, pavartodamas terorą, priverė Lietuvos Vyriausybę užleisti tą žemę Reichui.

Minint Klaipėdos krašto susijungimą su Lietuva, būtų galima pagvilteni daugiau opių klausimų ir prisiminti vargus, kuriuos teko pergyventi Lietuvai, kovojant tiek su Berlyno priešinga akcija, tiek ir su svetimų gaulu, pasilikusiu tame krašte po I Pasaulinio karo, po Bermonto - Avalovo avantiūros, su įvairaus plauko agentais, nuolatos atplūstantiais iš Vokietijos ir vykdydusiais įsakymus iš anapus Nemuno. Ne lengva buvo lietuviams paralyzuoti kenksmingą veiklą pro-vo kiskos dvasiškijos, mokytojų, valdininkų, diversantų, vokiečių — dvarininkų, negalėjusių sutikti su tuo, kad Klaipėda yra lietuviška ir kad ji yra tik vieno bendro lietuviško kamieno atžala. Dabar, žiūrint į netoliną praeitį iš istoriškos (nors labai trumpos) perspektyvos, galima būtų surast klaidų, padarytų ir mūsų valdančių moje ateityje.

sluogsnių ir atskirų asmenų ir pasigalėt del mūsų nesugebėjimo patraukti savo pusen visų klaipėdiečių simpatijų. Tačiau nereikia užmiršti, kad naujai prijungtų sričių tvarkymas yra bendrai nelengva užduotis. Nereikia užmiršti ir to, kad Klaipėdos kraštas išbuvo atskirtas nuo Lietuvos kūno istisus šimt mečius, kad to krašto lietuviai po vokiečių letena buvo auklėjami visai kitoje dvasioje ir kitokiose sąlygose, negu D. Lietuvos gyventojai. Pagalios ir del tikybi skirtumo kartais atsiradavo nesupratimų, kurie tikrenybeje neturėjo rimtesnio pagrindo. Bet, ar Lietuva būtų išsilaikiusi nepriklausoma, ar Klaipėdos kraštas nebūtų atpleistas nacistinės Vokietijos, jei mes ir būtume puikiausia sugebėję tvarkyt savo naminius reikalus?

Šiandien mums netenka diskutuoti antracinių klausimų, kai pats mūsų egzistencijos pagrindas — mūsų valstybinis aparatas — yra sugriautas, kai visa Rytų Europa tapo svetimos agresijos auka po dviejų diktatorių draugiško susitarimo, kurio pasekoje iš Europos politinio žemėlapiu buvo išbraukta visa eilė suverenių valstybių. Negali būt abejonės, kad Klaipėdos kraštas vėliau ar anksčiau būtų prigijęs organiš kai prie bendro lietuviško kūno, jei tas Europos kampelis būtų paliktas ramybėje ilgiam laikui ir, kas svarbiausia, jei galingosios vakarų demokratijos būtų užgniaužusios diktatorių imperialistinus užsimojimus pacioje jų užuomazgoje.

Minint anuos svarbius lietuvių tautai įvykius, mums tenka žemai nulenkti galvas prieš dvičius, padėjusius savo gyvybę už Klaipėdos krašto atvadavimą ir pareikšti giliausią dekingumą tiems patriotams, kurie ryžosi atlikti taip svarbią istorinę misiją ir kurie dar gyvena mūsų tarpe. Jų žygiai labai trumpos) perspektyvos, būtų pamoka tiems, kurie galia būtų surast klaidų, padarytų ir mūsų valdančių moje ateityje.

Sūkūrusiems lietuvišką šeimos židinį

ponui KAROLIUI RUSINUI

ir

panelei ALDONAI NIAURAITEI

daug, daug džiaugsmo, laimės ir šviesios ateities linki

Benediktas Kašinskas.

Mielą bendradarbį

KAZĮ KAKNEVIČIŲ

ir

p. JANINĄ VANAGAITĘ.

sukūrus lietuvišką šeimos židinį, nuoširdžiai sveikina,

Massey - Harris lietuviai, Toronte.

Mylimam broliui

LIUDUI SELENIUI

ir

p-lei ONUTEI BAČKAUSKAITEI,

įžengusiems į šeimyninį gyvenimą, daug laimės ir

džiaugsmo linki

sesuo Viktorija ir švogeris Ignas Gurcinai.

Savo mylimą Krikšto Tėvą

LIUDĄ SELENĮ,

sukūrusį šeimos žydinį su

p-le ONUTE BAČKAUSKAITE,

sveikinu ir linkiu daug džiaugsmo

Rimvydas.

Sukūrus šeimos židinį,

JONĄ GRAMAUSKĄ

ir

GRETĄ MATUTYTĘ

nuoširdžiai sveikiname, linkėdami daug laimės ir sėkmės.

A. Naujokas, Reksčių šeima, K. J. Nevardauskai.

Vajus „N. L.“ būstinei

„N. Lietuvos“ redakcija ir doierių vajų. Džiugu, kad eilė tautiečių jau atsiliepė ir jau kad darba galima būtų plėsti, prisuntę „NL“ bendrovės šė- rų - akcijų, statybos reikalams, „Nepriklausoma Lietuva“ sta- tikimus. Štai ir jų sąrašo te- tybos reikalams paskelbė 3.000

100. P. J., Montrealis	\$ 10,—
101. Kudžimaitė Elena, Montrealis	„ 10,—
102. Kudžma Vytautas,	„ 10,—
103. Brajus Juozas,	„ 10,—
104. Stonkus Juozas, Hamiltonas	„ 10,—
105. Liutkienė Izabelė, Tillsonburg, Ont.	„ 10,—
106. Vilkas Antanas, Lasalle, Ont.	„ 10,—
107. Samaitė Teresė, Venessa, Ont.	„ 10,—
108. Treigys Vincas, Simcoe, Ont.	„ 20,—
109. Knystautienė Agota, Montreal	„ 10,—
110. Skrinskas Kazys, Vancouver	„ 10,—
111. Skrinskas Feliksas, Vancouver	„ 10,—
112. Urbanas Mečys, Sedgewick, Alta	„ 10,—
113. Indrelė Jonas, Toronto	„ 10,—
Aukojo: Kašinskas Benediktas	„ 5,—

Ačiū tautiečiams už atsilie- liepti ir visus malonius „NL“ pimą ir maloniai prašome atsi- skaitytojus.

Sp. b-vė „NL“ ir KLCT.

LIETUVIŲ GIMNAZIJAI DIEPHOLZE IŠLAIKYTI

18. J. C. Sudbury, Ont.	\$ 1,00
19. S. C.	„ 1,00
20. Vladas Giedrikas, Sudbury, Ont.	„ 1,00
21. S. J. Sudbury, Ont.	„ 1,00
22. Z. J.	„ 1,00
23. Kazys Rimkevičius, Sudbury, Ont.	„ 1,00
24. Vladas Skilandžiūnas,	„ 1,00

Visi šie aukotojai pasižadė- je aukoti kas mėn. po 1 dol.

KODĖL REIKĖJO VADUOTI KLAIPĖDOS KRAŠTĄ IR MIESTĄ

RAŠO MAŽOSIOS LIETUVOS TARYBOS PIRMININKAS E. SIMONAITIS.

Sugriuvus Vokietijai, 1918 m. lapkričio mėn. Tilžėje susidarė Mažosios Lietuvos Taryba. Ji buvo Mažosios Lietuvos lietuvių valios reiškėja. Paširdama Amerikos prezidento Vilsono paskelbtu principu, kad kiekviena tauta turi teisę laisvai apsispręsti, kaip ji nori būti valdoma, Mažosios Lietuvos Taryba pasislyti pareiškė, kad lietuviai nenori būti toliau Vokietijos piliečiais, bet nori priklausyti Nepriklausomai Lietuvos valstybei. Vokiečių partijos tarp savęs pešėsi, bet jos visos buvo vieningos, nuo dvarininkų iki komunistų, prie šinties lietuvių teisiškiems reikalavimams, nors ir Vokietijos vyriausybė prezidento Vilsono punktus buvo priėmusi. Tarybos reikalavimas atskirti visą Maząją Lietuvą nuo Vokietijos deju nebuvo patenkintas. Buvo atskirtas tik vadinamasis Klaipėdos kraštas, tai yra šiaurės dalis iki Nemuno. Tilžėje buvo Mažosios Lietuvos politinis ir kultūrinis centras. Reikėjo jį perkelti į Klaipėdą. Valdiži iš vokiečių perėmė atvykęs prancūzų generolas Odry, ir perdavė jį valdyti direktorijai, kurią sudarė 7 nariai, visi vokiečiai. Jų tarpe buvo tik 2 krašte gimę, kiti buvo atėjūnai. Lietuvių protestai tik ant tiek padėjo, kad Direktorija buvo papildyta. Narių skaičius pakilo iki devynių. Įėjo naujai tik vienas lietuvis, o kitas — vadinamas puslietuvis — turėjo būti priimtinas tiek lietuviams kiek ir vokiečiams. Toks „kompromisas“ lietuviams visai nebuvo priimtinas. Čia buvo tikras išprievartavimas. Bet jeigu lietuviai nebūtų sutikę, tai būtų pasilikusi sena Direktorijos sudėtis — visai be lietuvių.

Draugų mes užsienyje neturėjome. Iš aliantų krašto reikala rūpinosi tik Prancūzija. Kiti aliantai, Anglija ir Italija, buvo savo pokariniams reikalais užimti. Japonijai Europos reikalai beveik visai nerūpėjo, ypač dar tokio mažo krašto. Lietuvos vyriausybė buvo bejėgė, kadangi ji aliantų dar nebuvo de jure pripažinta. Į mūsų aiškinimus, kad kraštas yra

dėl to atskirtas nuo Vokietijos, kad jo gyventojų dauguma yra lietuviai ir kad tai yra Prancūzijos ministerio pirmo argumentacija, atsakė mums generolas Odry — Vokiečiai nesutinka. Paryžų, kur lenkai buvo labai palaikomi, buvo nusistatyta neleisti lietuviams išgalėti, kad būtų lengviau Lenkijos aspiracijas į Klaipėdos kraštą, ypač uostą, patenkinti.

Generolas Odry buvo atšauktas ir jo vieton paskirtas civilinis aukštas komisaras Petisnė. Odry stabe buvo atskiras pareigūnas lenkų kalbos vertėjas. Jis pas mus pasidarė tikru bendriu, nes tarp gyventojų nerado nė vieno žmogaus, su kuriu būtų galėjęs lenkų kalba susikalbėti. Ponas Petisnė pradėjo savo politiką kita kryptimi, be lenkų kalbos vertėjo. Jis pradėjo atvirai tirti su vokiečių politinių partijų vadais ir išvengti krašto prijungimo prie Lietuvos. Vokiečiai norėjo ir toliau krašte šeiminkauti, o Petisnė norėjo patenkinti Lenkijos norus tvirtai krašte išgalėti. Lenkijos vyriausybė paskyrė prie Petisnės savo atstovą, kuris atsikviė daugybę savo bendradarbių. Vokiečiai bendrai lenkų neapkenė, bet Lenkijos atstovas, turėdamas plačiausius savo vyriausybės įgaliojimus, pradėjo krašto vokiečius visokiais būdais vilio. Klaipėdoje jau iš seno buvo didelė medžių prekyba. Pačiam krašte tokiai plačiai medžių prekybai nebuvo užtektinai miškų. Iš Lietuvos, nedraugingiems santykiams esant, nebuvo lengva reikiamo miško gauti. Be to, ir lenkai Petisnės Lietuvos politinę ateitį gana juodai nušvietė. Už tai lenkai siūlė krašto vokiečiams geriausiomis sąlygomis miško iš Lenkijos. Tas vokiečius labai paveikė. Miestelėnų ir valdininkų jos partija buvo „Volkspartei“ (liaudies partija). Jai vadovavo Prekybos ir Pramonės Rūmų pirmininkas bei valdyba. Jie buvo visi stambūs miško pirkliai — lentpjūvininkai — ir transporto laivyno savininkai.

Jiems biznis buvo viskas. Jie patikimasis, tūlų stambų bendrovių priežiūros tarnybų pirmininkas, buvo krašto Direktorijos pirmininkas Altenbergas.

Susitaręs su savo sėbrais pramonininkais ir p. Petisnė, jis Lenkijos atstovų lydimas, nuvyko į Varšuvą, kur jį iškilmingai priėmė vyriausybė. Direktorijos pirmininkas tokio priėmimo buvo sužavėtas. Labiausiai jį sužavėjo lenkų Klaipėdos prekybininkų ir pramonininkų sunkių „bėdų“ supratimas. Tolimesniems bizniam dirva buvo paruošta ir Direktorijos pirmininkas manė, kad jo grįžimas po tokio pasisekimo sukels Klaipėdoje didžiausią sensaciją. Tiesa, to jis sugrįžęs susilaukė, tik kitaip negu buvo galvojęs. Lietuviai, sužinoję apie Altenbergo kelionę į Varšuvą ir apie tos kelionės tikslą, per vietinę ir užsienio spaudą, sukėlė didžiausią triukšmą. Buvo nemalonu Prancūzijos vyriausybei ir Petisnės turėjo pasiaiskinti. Pakaukęs į tokią nemaloną padėtį ir norėdamas lenkams padėti, jis turėjo įsikišti į šitą. Jis nuėmė, būk Altenbergas kaip ir be jo žinios vedęs derybas Varšuvoje. Įvyko pasitarimas tarp keturių akių ir Altenbergas buvo priverstas iš Direktorijos pirmininko pareigų pasitraukti.

Bet nei lenkai, nei Petisnė nuo savo plano neatsisakė. Jie pradėjo atsargiau veikti, nes krašto reikalais pamažu susidomėjo ir italai su anglais. Prieš lietuvių susidarė frontas iš Petisnės, lenkų ir krašto vokiečių. Buvo dedamos visos pastangos įrodyti, jog daugumas krašto gyventojų nenori dėtis prie Lietuvos. Tam buvo pavartotas bjauriausias agitacijos būdas. Jie šmeižė lietuvių ir jos gyventojus, būk jie žemesnės kultūros, nudrįsę ir lietuviams esant katalikams krašto evangelikams nebūsią įmanoma prieš juos atsispirti. Tuo tikslu su Petisnė pagalba buvo su darytos naujos politinės ir kultūrinės organizacijos, kad pa-

kėlus savo balsą prieš susijungimą su Lietuva. Prisiminkime vieną kuoja: buvo nutiestas žmogžudys mirti. Ponui Petisnės patarus, buvo sudaryta „partija“, susidariusi iš trijų asmenų. Tos partijos vardu šie asmenys turėjo prašyti malonės tam žmogžudžiui. Komisarą pakeitė mirties bausmę į sunkių darbų kėlėją ir paskelbė, kad jis tai daręs prašytas tos partijos, norėdamas ją išgarsinti. Vokiečių ir Petisnės noras buvo: jeigu „dauguma“ yra prieš susijungimą, sudaryti mažą valstybę „Freistatą“. Meskos kailį jie buvo taip sau pasidalinę: p. Petisnė bus aliantų skirtas krašto galva; vokiečiai valdys ir vėrys biznį, o lenkai dalinsis uosto valdymą su vokiečiais.

Bet lietuviai nuolat protestavo ir visą laiką skelbė tuos motyvus, dėl kurių kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos. Toliau būdų Petisnės politika prieš mirties taktiką. Įsimaisė dabar visi aliantai. Jie norėjo mūsų krašto klausimą galutinai baigti. Buvo reikalaujama, kad Klaipėdos krašto politinių partijų atstovai privalo nuvykti į Paryžių, kur buvo norėta klausimo išsiaiškinti rasti susitarimo keliu. Kokios partijos ar organizacijos turėjo savo atstovus siųsti nustatė Petisnė. Už tai į Paryžių pakluvo daug vokiečių partijų atstovų.

1922 m. lapkričio pradžioje buvome Paryžiuje, kur derybos buvo vedamos užsienių reikalų ministerijoj. Tam tikslui buvo paskirta aliantų atstovų komisija, kuriai pirmininkavo užsienio ministerijos direktorius Laroche. Derybos truko savaitę su virsum, o prie rezultatų nebuvo prieita. Vokiečiai reikalavo „Freistato“, o lietuviai, kaip aliantų anksčiau buvo numatyta, prisijungimo prie Lietuvos. Išsiskirstėme.

Bet mes lietuviai — Brakas, Stiklorius, Labrencas ir aš — apiankėme dar aliantų atstovų jų atstovybėse. Buvome nuvykę ir pas patį Laroche. Jis mus labai maloniai priėmė ir mūsų viešbutį atsuntė savo vi-

zitinę kortelę. Buvome pas Anglijos, Italijos ir Japonijos ambasadorius. Visi žadėjo pasirūpinti, kad klausimas būtų greičiau išspręstas, tik nesakė kaip. Vien japonijos ambasadorius visai nesivaržydamas mums pareiškė: Jūsų kraštas yra gana toli nuo Japonijos, jis mums todėl negali būti toks arimas kaip aliantams Europoje.

Sugrįžus į Klaipėdą, įvyko pasitarimai. Buvo įvairių nuomonių. Vieni tikėjo, kad sprendimas bus mūsų naudai, kiti tam netikėjo ir nuleido rankas, nes nesą kas daryti. Dar kiti grupė buvo aišku, kad sprendimas bus: „Freistatas“. Kas daryti?

Lietuva Klaipėdoje tuomet turėjo savo atstovą. Tai buvo Jonas Žilius, ilgai buvęs Amerikoje. Jis, gal, buvo ir pirmas, pas kurį atsirado mintis — ruošti sukilimą. Apie tokį planą buvo galima tik labai atsargiai kalbėti, nes po mūsų grįžimo iš Paryžiaus, lietuviai buvo laiko mi aštroje Petisnės kontrolėje. Buvo galima kalbėtis tik su vyrais patriotais, kurie nebijojo ir savo gyvybę rizikuoti, kurie nebijojo aukoti savo šeimos gerbių ir kurių nervai laike. Keikėjo padaryti griežtą „skrynią“. Dėlto ir suprantama, kad sukilime daug kas iš senųjų žinomų veikėjų nedalyvavo.

Vieni mes, maži lietuviai, negalėjome padaryti sukilimo, nes neuztėko mums vyrų ir neturėjome ginklų. Todėl brolių mums buvo reikalinga pagalba iš Lietuvos. Tačiau atskiros organizacijos mums negalėjo padėti. Pagalbą galėjo mums teikti tik vyriausybė. Su ja buvo labai sunku tartis. Ministras pirmininkas nenorėjo tikėti, kad sukilimas pasiseks ir iš aliantų pusės numatė viso kūr nemalonių. Čia Jonas Žilius parodė savo ryžtingumą ir gabumą paveikti mūsų vyriausybę, kad ji duotų reikalingą pagalbą žmonėms ir ginklams, su kuriais būtų įmanoma viską priversti prie gero galo.

Po sunkių derybų ir ilgų pasitarimų visi sunkumai buvo nugalėti. Sukilimas puikiai pa-

sisekė — kraštas buvo gana greit paimtas. Sustota buvo ties Klaipėdos miestu. Ten buvo sutraukta prancūzų kariuomenė. Norėta išvengti bereikalingo kraujo praliejimo. Pas Petisnė buvo pasiūsti mūsų „parlamentarai“. Jie reikalavo nesipriešinti miesto užimimui. Bet jis tik derybas vilkino, nes buvo prašęs pagalbos iš savo vyriausybės. Prancūzų karo laivynas buvo pakeliui į Klaipėdą. Jis norėjo palaukti, kol jis pribus, tada jis galėsiąs jau kitaip su „insurgentais“, kaip jis mus laikraščiuose vadino, kalbėti. Mes, numatydami, jo planus, nesprendėme paimti miestą jėga. 1923 m. sausio mėn. 15 dieną iš ryto Klaipėdos miestas mūsų savanorių su kilelių buvo paimtas. Lietuvos vėliava buvo iškelta ant miesto valdybos rūmų. Trumpai prieš tai, po smarkaus susisąjūdo prie prektūros, Petisnė iškėlė baltą vėlavą. Ir lenkų atstovas saukėsi pagalbos kreipdamasis į Varšuvą. Į Klaipėdos uostą atplaukė jų karo laivas „Marszał Pilsudski“, bet matydamas, kad miestas jau lietuvių rankose, laikėsi visai pasyviai.

Jeigu p. Petisnė būtų ėmęs sau palūkos pagrindu jo vyriausybės, Clemensau, pareikšmą, kad Klaipėdos kraštas yra lietuvių naudai atskirtas, tai jis būtų turėjęs viską daryti, kad prijungimas galėtų greit ir sklandžiai vykti. Bet jis pasirinko ką kita, kas privėdė prie lietuvių ir prancūzų kraujo praliejimo, ir kas suteikė didelį smūgį Prancūzijos vyriausybės autoritetui.

Is kitos pusės šita istorija rodo, kas galima ryžtingumu, pasiaukojimu ir vieningumu atsiekti. Tiesa, mums čia padėjo Apvaizda. Lygiai tuo metu vyko Musolinio maršas į Romą ir, vokiečiams pasipriešinusi, Prancūzija ir Anglija užėmė Ruhro kraštą. Aliantai buvo kiek „užkratiti“. Bet darydami savo planus, mes tų įvykių numatyti negalėjome. Bet ir šiandien viena maža tauta savo drąsa ir pasiaukavimu išvadavo savo kraštą ir jį toliau sekmingai gina, tai — žydi.

KLAIPĖDOS KRAŠTO IR MIESTO

ATVADAVIMAS

RAŠO SUKILELIŲ VADAS JONAS BUDRYS

Artinamės prie Klaipėdos miesto

1923 m. sausio 12 d. jau cemtant, prisitartinome prie Klaipėdos. Mūsų raitieji savanoriai, Labučio vadovaujami, jojo pirmieji. Nuo Kruken-Garge kaimelio jie išvydo miestą. Ir nedidelis 20 raitelių būrys nesulaukė — leidosi pirmyn, mėgindami miesto gynęjus. Ilgai neteko laukti — pasigirdo šautuvų šūviai, kiek vėliau sutarskėjo kulkosvaidžiai. Mūsų raiteliai neskubėdami pasuko į dešinę ir padarė ratą, grįžo. Sausimas iš miesto pusės tęsėsi dar 10—15 min., buvo nerūškas ir gynyškas beprasmiš. Už tat mums padėjo susiorientuoti. Kulkosvaidžių ugnis ejo iš kelių dvarų: Goetz en, Althof, Smeltės priemiesčio ir fanieros fabriko, ties Dangės upe. Mūsų uždavinys buvo: pasiekti tikslą su kuo mažiau aukų tiek sau, tiek priešinai pusei. Nenoriu net vadinti kitos pusės priešu. Ką gi kal ti tie prancūzų kariai, patekusi į Klaipėdą? Kokie jų tėvynės interesai buvo čia palies ti? Žinoma, — jie kariai ir, kol negaus kito įsakymo, ginsis. Tad aš ir norėjau užteisti laiką. Jau anksčiau pasitariau su nusimanančiais palitikoje — jų tai patarimas ir buvo: apgulkite Klaipėdą, duokite laiko susižinoti signatarų valstybėms tarp savęs, gal jie patys sukilimo akyvaizdoje nepanorės dar daugiau komplikuoti padėties. Ir man pačiam atrodė, kad nere-

kia pažeisti didelės valstybės garbės, nes tuo gali būti pastatyti ir pavoju ir visos Lietuvos egzistencija: Lenkijai galėjo būti duotas sutikimas maršuoti į Lietuvą.

Žygiavome visą dieną. Žmonės buvo ne tik pavargę nuo žygio, bet sušalę ir nedavę. Liepuos sustoti. Kruken-Gorge ūkyje įkūriau savo štabą. Pirmos rinktinės vadui, savano rium Aukštuoliui įsakiau paskirti tyti kuopas ir nakties tamsoje prieiti kuo arčiau miesto. Sausio 13 d. apie 3 val. ryto kuopos užėmė savo vietas, ir miestas buvo galutinai apgultas. Vienintelė galimybė iš jo išvykti buvo jūra ir marės, nes mes savo žinioje neturėjome nei laivų, nei žmonių užkirsti keliui per jūrą. Tuo tarpu turėjome apie 600 vyrų, paskirstytų į 5 kuopas. Priešingoji pusė buvo daug gausesnė ir daug geriau apginkluota. Prancūzų dvidešimt pirmasis batalionas nors ir buvo nepilnas (200 žmonių ir apie 30 karininkų), bet puikiai apginkluotas. Vien tik modernių kulkosvaidžių turėjo daugiau 40. Iš 400 žandarų tik apie 60 buvo išmėtyti po kraštą, turi būti sutraukti į Klaipėdą ir apgyvendinti kareivinėse. Tai vis buvusieji vokiečių armijos kariai, ginkluoti šautuvais ir kulkosvaidžiais. Kaip vėliau paaiškėjo iš vokiečių gyventojų, prancūzams į pagalbą pasisiūlė savanoriai ir buvo paimti, apginkluoti ir priskirti, kaip pagalbinė policija. Poli-

cija, su jos direktorium Cornelias priešaky, buvo vadovaujama majoro Tubeux, kuris ir rūpinosi miesto gynyimu.

Tą naktį padiktavau laišką prancūzų komisariui Petisnė, kuriame išdėstiau sukilimo priežastis ir prašiau atitraukti gynybes į kareivines, kad išvengtume kraujo praliejimo. Prie laiško pridėjau vieną „Manifesto“ egzempliorių ir keletą spausdintų proklamacijų prancūzų kalba ir prancūzų karius. Proklamacijoje buvo išdėstyta, kad mes prieš juos nieko neturime ir kariauti nenorime, mūsų siekis yra pašalinti provokišką Steputat direktoriją.

Siūnciam žmones derėtis Sausio 13 d. apie 4 val. ryto mūsų „parlamentarai“, du jauni vyrukai, Kavolis ir Gervinas, su balta vėliava sustojo ties spygliuotų vielų tvora, kurią gynėjai jau suspėjo aptraukti savo pozicijų silpnės vietas.

Mūsų pasiuntiniams iš gynėjų pusės buvo nurodyta vieta ties tiltu per Dangės upę, prie fanieros fabriko, kur jie buvo įsileisti.

Apie rytą gautas pranešimas iš dešinio sparno, kad ten, ties Giruliais, susispietė naujas savanorių būrys, apie 40 žmonių, kuris jau pasidavė vieno tainavusio kariuomenėje savanorio žiniui.

Tas savanoris pasiėmęs vadovybę, parodė iniciatyvą ir matydamas, kad teis Giruliais keli kilometrai liko neapstatyti žmonių, pats paskirstė savo negausų būrį į sargybas.

Pagyriau tą sumanų vyrą, patvirtinau įsakymu naują 6-tą kuopą, paskirdamas jį jos vadu ir pasiūnė jam visus naujai atejusius savanorius. Iš vieno kairiojo sparno kuopos gautas pranešimas, kad ten mirtinai pašautas priešo žvalgas. Centrinėje kuopoje įvyko

susisąjūdas, ir buvo užmuštas vienas savanoris — pirmoji mūsų auka.

Iš centro apie 10 val. ryto gautas pranešimas, jog ten pasirodė apie 40 žmonių, neva geležinkelio linijos taisyti. Kuopos vadas spėjo, kad apkasų kasti. Turėdamas įsakymą tik apgulti ir tik gintis, bet ne šaudyti patiems, klausė ką daryti. Telefonu įsakiau paleisti keletą šūvių, bet ne žmones — tik pagąsdinti. To pakako — darbininkai išbėgiojo ir daugiau negrįžo.

Žinios apie Bajorų stoties paėmimą.

Jau iš nakties pradėjo smarkiai šalti. Mes gavome 6 kulkosvaidžius. Pas mus į štabą iš Bajorų atvyko Erdmonas Simonaitis, lydimas ūkininko Dovilo ir karkokio uniformuoto Klaipėdos policijos komisaro, kuris kalbėjo lietuviškai. Klausiu:

— Erdmonai, kur gavai ad-jutantą, ar tai lietuvis?

— Ne, vokiečiai Stelgeris, Šiutės komisaras.

Čia Simonaitis papasakojo man Bajorų stoties paėmimo smulkmenas.

Simonaitis sausio 11 d., paėmęs 25—28 savanorius, nuėjo į Bajorų stotį. Mūsų savanoriai rado stotį užimtą žandarų, kurie turėjo du kulkosvaidžius. Su žandarais buvo šilutės apskrities policijos komisaras ir prancūzų paprefektas, leitenantas Line, kurie gerai pažinojo Simonaitį. Line, pamatęs prisitartinantį būrį, įsakė pradėti ugnį. Komisarą, jau besiruošiantįms policininkams, vokiškai surėkė: „Halt! Nešauti!“ Line rėkė Stelgeriui: „Aš jus atiduosiu teis-mai, aš jus nušausiu!“ Jis mėsai prie kulkosvaidžio, norėdamas šauti. Žandarai klausė savo jiems artimesnio vado ir prancūzų leitenanto prie kulkosvaidžio neprileido. Poli-

cijos komisaras gi tuo nepasitenkino, bet salutavo Simonaitį kariškai ir pratarė vokiškai: „Ich gratuliere, Herr Landes-präsident!“ (Sveikinu, ponas krašto prezidentė — taip tituluodavo krašte Direktorijos pirmininką). Line visai nus-tojo pusiausvyros, pradėjo kollikti Stelgerį — „Išdavikas, su jumis bus atsilyginta...“ Tas gi ramiai, bet garsiai, kad poli-cininkai girdėtų, tarė Linei: „Mes, vokiečiai ar lietuviai — šio krašto gyventojai. Čia gi mes, čia užaugę, gyvenome iki šiol drauge ir turėsime gyven-ti ateityje. Jūs gi čia svetimai, kaip atvykote, taip ir išvyksi-te. Štai kodėl mes, klaipėdiečiai, negalime vienas į kitą šauti“.

Toliau kreipdamasis į polici-ninkus, tarė: „Pasveikinkit po-na prezidentą!“

Policininkai sumušė kulni-mis ir salutavo.

Simonaitis paleido Line, tar-damas: „Vyki Klaipėdą ir pra-nešk Petisnė, ką matei. Su prancūzais patys nepradėsimė, bet jei teks — ginsimės“. Si-monaitis, palikęs stoties koman-dantą lietuvių, atidavė policiją jo žinion, o komisarą Stelgerį paėmė su savim.

Stelgeris, girdėdamas tą Si-monaitio atpasakojimą, šypso-josi ir, matyt, jautėsi neblogai.

Aš paspaudžiau jam ranką, tardamas: „Bravo, komisare, taip turi galvoti visi šio krašto žmonės, ir viskas bus gerai“.

— Bus gerai, — pakartojo ir jis lietuviškai.

Simonaitį aš irgi painforma-vau apie padėtį ties Klaipėda, ir jis automobiliu, kurį mes naktį atėmėme iš policijos, Stel-gerio ir Dovilo lydimas, išvyko į šilutę ten organizuoti Direk-torijos ir, kol Klaipėda bus pa-imta, iš ten valdyti kraštą, ku-ris jau visas buvo laisvas.

Grįžta mūsų pasiuntiniai

Apie 11,30 val. rytą toje pa-čioje vietoje, kur mūsų siųstie

ji du vyrai perejo liniją, buvo pastebetas sujudimas. Pasirodė mūsų parlamentarai. Atid-ryti spygliams aptverti ožiai — vartai, ir vyrams nuo akių bu-vo nuimti raiščiai. Man telefo-nu buvo pranešta apie jų pasi-rodymą. Turu paaiškinti, jog mūsų savanoriai — specialistai pasinaudojo krašto telefono li-nijomis, pritaikė ir įrengė mums telefono linijas, o vielas, jungiančias miestą su kraštu, nukirto ir nutraukė susisieki-mą.

Atsakymas, kuris buvo at-nessas, iš esmės nebuvo joks atsakymas.

Tai buvo delsimas.

„Aš jokios galios nebeturiu, nes, karo veiksmams prasidė-jus, civilinė valdžia perdavė vi-šą galią ir karo vado rankas — prašau kreiptis į jį“ — maž-daug tokiais žodžiais atsakė Petisnė.

Mūsų gi pasiūsti vyrukai at-pasakojo, kad juos nuvedė į „Memeler Dampfboot“ — vo-luško dienraščio — redakciją, kur atvyko Petisnė ir keli kari-ninkai. Pasiuntiniams nenorė-jo rodyti nei prefektūros, nei kareivinių, todėl juos atvedė į neutralią vietą.

Mes buvome jau įpykę. Šeši jaunuočiai savo iniciatyva po-pietinių laikų apleido sargybą Girulių rajone ir pradėjo šliau-zi miesto link. Juos pastebėjo prancūzai ir paleido ugnį iš šau-tuvų ir kulkosvaidžių. Du bu-vo vietoje nušauti, kiti atšliau-žė sužeisti. Ta žinia pasieke mane vėliau, nes toje vietoje neturėjome telefono.

Dar tos žinios neturėdamas, aš pasiunčiau kitą laišką Petis-nė:

„Jūsų dalykas perduoti kam reikia. Visas kraštas jau mūsų rankose, ir tai be pasipriešini-mo; man pavesta paimti mies-tą, ir jis bus paimtas. Jei bus kraujo praliejimas — kaltė ne mūsų“.

Bus daugiau.

Mažoji Lietuva padeda mūsų dainai ir kalbai įsiskverbti į platųjį pasaulį

RASO V. PĖTERAITIS.

Daina ir kalba — tai du mūsų svarbiausieji dvasios turtai, kuriais mes didžiuojamės, žavimės ir kurių savitumą ir gražumą stengiamės atkreipti ir kitų tautų dėmesį. Dabar iš-eivijoje, susidurdami su kitų tautų kietomis kalbomis ir šiurkščiomis dainomis, mes dar labiau pastebime, kokia žodina ga ir turtinga, papuošta įvai-riausiomis lytimis, mūsų kalba ir kokia švelni savo toniniu ir įvairi savo melodijomis mūsų daina. Tad įvairiausiomis pro-gomis rodome tuos savo lobius ir kitataučiams.

Bet vakarų pasaulis jau se-niau yra pastebėjęs tuos mu-myse slypinčius turtus. Mūsų daina yra davusi jam naujo kū-rybimo įkvėpimo, kalba virtusi kalbininkams studijų centru, o atskiri žodžiai yra patekę į kai-mynines kalbas.

Mažoji Lietuva, būdama ar-čiau Vakarų Europos, pirmoji pasauliui pabėrė tuos mūsų per-lus. Ji tuo pačiu išvedė lietu-vių dvasinę kūrybą į pasaulinę areną.

Septynioliktam amžiuje lie-tuvių daina ir kalba plačiai skambėjo ne tik Klaipėdos krašte ir Tilžės apylinkėse, bet taip pat ir Ragaines, Įsrutės, taip pat ir Ragaines, Įsrutės, Net ir Karaliaučiuje bent pu-sę gyventojų šnekę lietuviš-ka. Mažoji Lietuva turėjo grynai lietuvišką charakterį. Lietuviai buvo ir jautėsi to krašto seiminkais, o vokiečiai — ateiviais. Norėdami pritapi-ti prie vietinių, daugelis vokie-čių išmoko lietuviškai.

Tad nesunku suprasti, kad Mažosioj Lietuvoj nuo mūsų rašto paminklų laikų pradžios buvo leidžiami įvairūs lietuvių kalbą liečią veikalai. Visi jie labai svarbūs mūsų raš-tijos istorijai, nors ir vietinio pobūdžio.

Bet jau aštuonioliktam am-žiuje vienai knygutei teko pla-čiau prasiveržti tarp svetimų-jų ir palikti teigiamų pasek-mių. Tai pavyko 1747 m. Val-terkiemo kunigo Pilypo Rui-gio išleista lietuvių kalbos stu-dija, „Betrachtungēn der Lit-tauschen Sprache“. Nors ji skirta lietuvių kalbai nagrinėti, kalbiniai dalykai platesnio at-garsio nurodo. Laimingu būdu mūsų kalbos malonininkams ir mažiųjų žodžių pasivaiz-duoti įdėtos trys liaudies dai-nos kartu su pažodiniu vokiš-ku vertimu, būtent: „Anksti ry-tą rytuzį, Aš turėjau žirgužėlį ir Aš atsisakiau savo močiutei. Pateikdams jas tik kalbiniais sumetimais, autorius atsiprašo skaitytojus už atkreipimą jų dėmesio į tokius niekniokus.

Nenujautė jis, kokį turtą jis atidengė poetams, ieškantiems išsilaivinti nuo proto sukurtų sausų eilių. Didysis vokiečių klasikas Lessing'as, paskaitęs kad ir pažodinį vertimą, iš kar-to pastebėjo jų vertę. „Koks naivus sąmojus! — rašo jis sa-vo literatūrinę apžvalgę ir bar-a autorių, kad nepatiekė daugiau tokių perlų.

Su jomis susipažinęs vokie-čių poetas ir literatas Herder-is, įdėjo jas be dar kelių kitų lietuvių liaudies dainų į savo garsųjį liaudies poezijos rinki-nį, „Stimmen der Völker in Lie-der“ (Tautų balsai dainose). Šioji knygutė labai plačiai bu-vo skaitoma ir ji milžiniškos įtakos turėjo vokiečių literatū-rai. Herderis atkreipė ir švie-siausio vokiečių poeto J. W. Goethe's dėmesį į liaudies kū-rybą ir tuo pačiu į aukščiau mi-nėtąsias daineles.

Taigi, dviem dainom teko plačiau pagarsėti ir prasiskinti sau kelią į pasaulinį kūrybos lobyną. Vienai „Anksti rytą rytuzį“ vokiečių kompozitorius Schumannas pritaikė muziką, o antrą „Aš atsisakiau savo močiutei“ jau minėtasis pasau-

linio masto poetas J. W. Goethe panaudojo ištisai savo po-emai „Die Fischerin“.

Jei P. Ruzgys pažodžiui ver-tė mūsų dainas, perduodamas tiksliai visas mažiųjų ir ma-loninės lytys, tai J. W. Goethe laisvai perduoda ją, atsižvelg-damas į vokiečių kalbos dvasi-ą, bet kartu ir nenutlodamas nuo pirmąsio teksto ir pag-rindinės minties. Palyginkim: pirmąsias dvi eilutes:

Aš atsisakiau savo močiutei,
o aš nuo puses jau vasarėlės...
P. Ruigys:

Ich habe aufgesagt meinem
Mutterlein,
Schon vor der Hälfte des
Somerleins...

J. W. Goethe:
Ich hab's gesagt schon meiner
Mutter,
Schon aufgesagt vor Sommers
mitte...

Dabar lietuviškom dainom susidomėjimas nebeatslūgsta. Vis dažniau užtiknamos mūsų dainos vokiečių spaudoje. Bet plačiausiai bene pagarsėjo ir stipriausius pėdsakus tarptau-tinėje spaudoje paliko Profeso-rius Ludviko Rėzos 1825 m. Karaliaučiuje išleistas dainų rinkinys „Dainos oder Lithau-ische Volkslieder“. Kadangi Rėza pats turėjo poetinę gys-lę ir dainų atmosferoj užau-gęs, tai labai vykusiai lietuvių liaudies dainų dvasią sugebėjo perduoti vokiečių kalba ir jo 85 dainų knygutė ne tik paplito tarp vokiečių, bet buvo versta ir į kitas kalbas.

Rėzos pėdomis seka dar vi-sa eilė liaudies dainų rinkėjų, tiek lietuvių, tiek kitų tautų. Atsiranda vis daugiau palan-kių atsišiepimų apie mūsų kū-rybines vertybes. Jau ne tik Mažosioj Lietuvoj įsiekoma naujo įkvėpimo, bet visur li-tuvių apgyventose srityse. Taip kad šiandien daugiau kaip tūkstantis dainų išversta į vokiečių kalbą ir geras pluoš-tas į kitas Europos kalbas.

Taip kaip dainų srityje Ma-žoji Lietuva pasauliui pirmoji atskleidė mūsų puikiausius dvasinės kūrybos žiedus, taip ir kalbos dalykuose. Pradedant jau senaisiais mūsų raštijos lai-kais, Mažajai Lietuvai tenka garbė pirmai išleisti iš spau-dos lietuviškus raštus. Reform-macijos šūkio laikantis, kad kiekvienam būtų leista melstis motinos kalba, tai ir germani-zacijos įsigalėjimo metu, vokie-čių universitetuose buvo dė-s-toma lietuvių kalba.

Jau nuo 1724 m. Karaliau-čiaus universitete buvo įvesti lietuvių kalbos privalomi semi-narai kunigams tobulintis li-tuvių kalboje. Kiek vėliau ir Halėje. Tie seminarai lietuvi-škus palaikymui nereikšmingi. Bet jie prisidėjo prie lietuvių kalbos domėjimosi užsieniečių tarpe. Ne vienas iš užsieniečių jais pasinaudojo.

XIX amžiuje subužojus ly-ginamųjų kalbų mokslui, be abejoj pasinaudota tais semina-rais, o šie nukreipdavo tyrinė-tojus į Mažąją Lietuvą. Mažoji Lietuva buvo pagrindinis šal-tinis didiesiems kalbininkams, kaip F. Bopui, A. F. Pattui, A. Schleicheriui, G. H. F. Nessel-mannui ir kitiems. Bet ir pati Mažoji Lietuva prisidėjo prie lietuvių kalbos mokslinio tyr-nėjimo prof. Fridriko Kuršai-čio asmenyje. Jo moksliniai darbai ir šiandien nenustoja sa-vo vertės. Jis išleido visą eilę kapitalinių veikalų, kaip antai: 1843 m. „Beitrage zur Kunde der litauischen Sprache“, 1847 m. „Laut und Tonlehre der litauischen Sprache“, 1876 m. „Grammatik der lit-tauischen Sprache“, 1870, 1874 ir 1883 m. „Worterbuch der litauischen Sprache“.

Šiandien lietuvių kalba, ku-riai duris į pasaulį atvėrė Ma-

Kristijonas Donelaitis

METAI * ŽIEMA

Ant, žiemos nasrai jau vėl rūstaudami grįžta, ir šiaurys pasišaukęs vėl mus atleikia gindint. Veil! kaip ant ežerų visur langai pasidarė, lygiai kaip, antai, stiklius įdėda stikla. Taipgi namai žuvų, kur varies vasarą šventė, dėl barnių žiemos nei su šarvais užsidengia ir tamsoj miegot kiekvieną gyvulį siūnčia. Ant, laukus žiemys jau taip nugandino bardams, kad ir balos ir klampynės pradeda rauktis, ir purvynai jų teškėt ir šliurpt pasilauja. Kelias, kad ji mėgina trenkt šokinėdamai ratai, nei koks būgnas įtemptas, dėl pašalo trinka. Taip, kad garsas jo toli galvoj atsišliepia. Taipgi dabar jau vėl sviets sveikint pradeda žiemą.

Taip visiems bedėjuijant, štai, pažars pasidarė, li tuo žiemiškai visur plesdendami vėjai Darganas į pietus, kur gandrais miegti, nubaidė. Iš debesų žiema po tam, iškišusi galvą, nei pikčiurna kokia, su mešlais rudenio barės ir su šalčiais jo šlapius nudengio darbus, Iki ji jau po tam, rudens iškopusi mešlus, Ant visų baisių klampynių kelią padarė Ir su rogėmis vėl skraidyt ir čiūžt pamokino. Taipgi dabar, kur mes pirm to pavasarį linksma šventėm ir žoleles jo margas sav nusiskynėm, O paskui džiangsmus šiltus su vasara baigėm, Ten pusnynai su baltais kalnais pasidarė, Ir žiema sav žiemiškas kvietkas nusipynė. Tik dyvai žiūrėt, kaip barzdoti pušynai Su savo kuodais garbanotais visur pasirodo Ir, nei pudernuoti ponačiai, stov įsirėmė.

Studentų vargai

Kalėdų atostogos, kurios trunka apie dvi savaites, nerėi-čia poilsio Toronto Universite-to lietuviams studentams. Dau-gumas turi laikyti po kelis egz-aminus tuoj po Naujųjų Me-tų. Tai egzaminai iš tų daly-kų, kurie baigti pirmame se-mestre. Be to, atostogos dau-gelio panaudojamos jau visai suilėsėjusios pinigines papil-dymui. Nors ir trumpas laikas, bet su 40 — 50 užsidirbtų do-lerių galima beveik visam mė-nesiui užsimokėti už kambarį ir maistą. Sekantis semestras betruks tik tris mėnesius plius pora trejetas savačių egzami-nų. Inžinierijos studentams kas met reikia išlaikyti apie tuziną egzaminų.

Gal būtų įdomu šia proga pa-minėti metinį mokestį už moks-lą Toronto universiteto svar-besniuose fakultetuose. Inžin-ierijos fakultete — apie \$ 350 metams, teisės fak. — apie \$ 240 (kaikurie laipsniai iki \$ 276), medicinos f. — 0 245 pir-mus du metus ir apie \$ 460 paskutiniuose keturiuose. (Ki-tuose fakultetuose pilnas kur-sas trunka 3—5 metus). Prie-šingai išlaidų dar prisideda įran-kių įsigijimas (knygų, instru-mentų ir pan.), kam reikia ma-žiausiai \$ 50. — metams, ir, aiš-ku, pragyvenimo išlaidos.

Taigi, universiteto baigimas nėra jau toks nepasiekiamas. Tereikia turėti apie \$ 1000 mokslo metams, gimnazijos bai-gimo pažymėjimą arba anksty-vesnių studijų įrodymą (be jo-kių įstojamųjų egzaminų lai-kyti nereikia) ir labiausia — pasiryžimo.

Mažoji Lietuva, jau nagrinėjama ir studijuojama beveik visose Europos kalbose ir dėl jos svar-bumo lyginamąjį kalbų mokslui niekas neabejoja.

Mažosios Lietuvos lietuviai šimtmečiais gyvendami kartu su vokiečiais, aišku iš jų daug žodžių pasisavino. Bet iš ki-tos pusės yra visa eilė lietuviš-kių žodžių, kurie įsiveržė į vo-kiečių literatūrą ir įdėti į stan-dartinius vokiečių kalbos žody-nus, kaip „Der Grosse Duden“ arba „Sprechbrockhaus“.

Vienas iš plačiausiai paskli-dusių lietuvių kalbos žodžių Vokietijoje yra „das Elen“ ar-ba „das Elentier“ (briedis) iš sen. liet. lyties elenis — el-nias. (Mažoj Lietuvoj šį gy-vulį (lot. Alcas) dar ir šiandien elnių vadina, tuo tarpu Di-džioj Lietuvoj — briedžiū*). Nors vokiečiai turi ir kitą žo-dį „Elch“, bet šalia to ypač po-tentinę kalboje mėgsta vartoti „Elen“ arba „Elentier“. Jis už-tinkamas dar prieš mūsų rašto paminklinius laikus. Kiti sko-liniai yra vėlyvesnių laikų ir

Geriausieji romanai

Goethe savo laikų yra pasa-kęs, kad sutaupti lai-ką, reikia skaityti ne tas kny-gas, kurios mums patinka, bet tas, kurios mums atrodo ste-buklingos. Panašia mintimi ve-dinas ir žinomas Kanados ra-šytojas Morley Callaghan pasi-ryžo padaryti 10-ties geriausių pasaulio romanų atranką. Stengdamasis išlaikyti kuo di-desnį nešališkumą romanų ver-tinime, jis sakosi pasiėmęs kri-terium didžiausią pasireiškimą kūrybinio vitaliteto ir žmoniš-kosios tiesos, kadangi, anot jo, romanas tai yra aukščiausia meno forma, interpretuojanti žmogiškuosius kelius.

Paduodame šio rašytojo su-darytą vieklą lentelę. Joje ne rasime romanų, parašytų laike paskutinių 40 metų.

1. Cervantes — Don Kicho-tas.
2. Balzakas — Tėvas Garijo-tas.
3. Stendhal — Raudona ir Juoda.
4. Charles Dickens — Dovy-das Koperfildas.
5. Teodoras Dostojevskis — Nusikaltimas ir Bausmė.
6. Teodoras Dostojevskis — Broliai Karamazovai.
7. Gustave Flaubert — Ma-dame Bovary.
8. Levas Tolstojus — Anna Karenina.
9. Levas Tolstojus — Karas ir Taika.
10. Emile Bronte — Aukštum-os.

Jeigu būtų palikę dar vietos 10-ties lentelėje, autorius da-trykštų įterpti kur nors Mark Twaino Huckleberry Finno nuotykius. Bet tai jis leidžia padaryti pačiam skaitytojui. J.

E. Č.

dažniausiai ribojasi šiaurės Vo-kietija.

Tiek 1942 m. Dudene, tiek 1949 m. Sprachbrockhause ra-sime „Lorbas“ iš liet. liurbis, „Margell“ iš liet. mergelė. To-liau Sprachbrockhause užtiksi-me „Grichen“ (grikai), kujel (kuily), kalbeke (kalbėti iš kalbės), Kodder (skuduras), Krepsche (krepsis), Wabbel (vabalas), o Dudene dar Schackttarp (šaktarpis). Apie šaktarpį ne vienas vokiečių po-etas yra sukūręs eilėraščių. Jis yra specifinis Mažosios Lietu-vos žodis ir reiskia potvynio laiką, kada vandens apsemtos Nemuno žemumos lankos žie-mos metu užsitraukia plona le-do pluta, ant kurio vaikščioti įmanoma tik šakų pagalba. Šis žodis nėra labai plačiai įlei-dęs šaknis į vokiečių kalbą, ką ro-do ir šis anekdotas.

Kartą valčiaus viršaitis iš Nemuno žemumos tarnybni-iais reikalais skubiai buvo šau-kiamas atvykti į Karaliaučius. Viršaitis dėl potvynio negalėjo atvykti ir telegrafavo: „Šaktar-pio sukludytas, negaliu atvyk-ti“. Neužilgo grįžo atsakymas:

Mažosios Lietuvos sodžiaus dailė

RASO DAIL. ANTANAS TAMOŠAITIS.

Didžioji Lietuva dar buvo paskendusi neaiškiose bajorų gincų ir kovų miglose, arba kontė baudžiaivos vergiją, kai prūsų lietuvių kultūra, lyg pa-vasario diegai, kalėsi pro tirps-tantį ankstyvo pavasario snie-gą. Mažlietuviai pirmieji pa-rodė pasauliui per savo spaudą sodžiaus dailės ir etnografinius kultūros paminklus (Praeto-rius, Donelaitis, Vydūnas ir kit.). Tų paminklų graviūros ir aprašymai XVII, XVIII ir XIX šimtmečio lietuviškuose ir vokiškuose leidiniuose sukėlė vakarų Europos mokslininkų ir menininkų susidomėjimą juos tyrinėti, pažinti ir vertinti.

Net Lietuvos Nepriklauso-mybės laikotarpyje daugelyje li-dinių apie dailę (lietuvių ir svetimomis kalbomis) buvo naudotasi vis tų pačių maži-lie-tuvių sodžiaus dailės graviū-ro-mis bei paveikslais, kaip bū-dingiausiais ir seniausiais lietu-vių sodiečių kūriniams.

Mažosioje Lietuvoje tikrai esama labai senos įvairios ir moksliniu bei meniniu požiūriu įdomios sodžiaus dailės. Atski-ri dailės dirbiniai pasižymi sa-vo formų archaizumu, idomio-mis architektūrinėmis kons-trukcijomis, ornamentų savitu-mais, įvairumais, spalvų gausu-mu ir ypatingu jų derinimu. Visi tie pradai yra plačiai iš-bu-jojusioje sodiečių dailės kūry-boje.

Prūsų lietuvių statybos pa-minklai slepia savyje ypatin-gus nuostatus pastato dalių proporcijose, konstrukcijoj ir cimenacijoj. Iš pirmojo žvilgsnio tie statybos kūriniai atrodo labai paprasti, netgi pri-motyviūs, bet tame paprastume ir logiškuose architektūrinio-se sprendimuose ir glūdi me-nine ir etnografinė tų pamink-lų vertė.

Vienos iš įdomiausių sodie-čių pastatų yra medinės klėtė-lės. Jų stogai šiaudiniai, pla-čiai dengiantieji visą rentinį. Įėjimas į klėtelę per galą pro prieklėtį, paremtą gražiomis rautytomis kolonėlėmis ir kiau-rasčiais pjaustinėtais droži-niais, kurie labai gausūs pasto-gėse, tvorėlėse, apie duris ir langelius. Klėtelė pakelta nuo žemės ant didžiulių kertiųjų ak-menų. Be to, vienas plokščia-akmenis padėtas vieton laipte-lių ant tako prieklėtin įlipti. Klėties durys masyvios ir sun-ktos, sukaltos iš storių mozaiki-niai kryžiuotų lentų su kalvio darbo klemka, užraktais ir zo-vieskais, o langeliai apkaustyti geležinėmis grotelėmis. Klė-ties aplinkoje auga didžiulės liepos, kaštanai, uosiai ar ažu-o-lai, kurie sudaro jaukų pavėšį, kad kaitrimosi vasaros dien-o-mis po jomis vyrai galėtų dal-gius plakti. moterys verpti perpietė ant vešlios žolės pal-sėti. Sekmadieniais ant priek-lėčio arba po medžiais visa šei-

ma arba ir su svečiais čia šne-paskendusi neaiškiose bajorų kuciūroje ir vašinasi. Prūsų lietuvių klėtelėse ir vi-daus įrengimai labai įdomūs. Senoviški plačių tašytų lentų grūdų arodai, kraikubiliai, kraitinės skrynios, stalielis, suo-lai, kedės.

Ne tikait klėtis, bet ir kiti so-dybų pastatai itin ypatingi. Tikrai vertas dėmesio gyvena-rnasis namas, o itin jo vidaus įrengimai bei baldai. Grįčios kertėje stovi masyvus dviem lentinėm [kojom stalas, su di-džiuliais stalčiais, pakopomis, visos šio stalo dalys rantiytai išpjaustinėtos, ornamentais pa-dalintos. Užstalėje ir kertėje prie sienos ilgi suolai, o iš as-los pusės gražus zoslanas. Prie stalo yra ir keletas kėdžių, ku-rių atlašose išpjaustyti įvairūs pagražinimai. Grįčioje yra ir spūta, prie durų kabo šauks-dutis, o ant galinės sienos — puiki marga rankšluostinėčia. Grįčios vidaus architektūra su-daro jaukų ir nuotaikingą vaiz-dą, dvelkiantį gilia praetimi ir dideliu estetiniu skoniu. Ma-žosioje Lietuvoje taip pat yra nemaža ir medžio drožinių, kaip kultuvių, verpsčių, riešu-tams spaustukų ir kitų įvairio-mis formomis ir gausiais raš-tais. Vieni iš jų yra kasdieni-niai reikmenys, kiti kaip dova-nos.

Bene patys puošniausi, tai sodiečių audiniai. Jų audimo raštai ir darbo audimo techni-ka taip suderinti ir sugrupuoti, kad sudaro gražiausią harmo-niją. Bet kuris namie austas au-deklas, ar tai būtų lovatiesė, staltiesė, rankšluostis, tautinis drabužis, juosta arba pakiliukė pagaminta su didžiausia atyda ir didele darbo meile. Jų raštai soursūs ir gausūs lyg pinte įsi-pynę audeklo dugne. Jų moty-vai įvairūs, o pati stilizacija ne kasdieniška. Kas audeklas, tai nauji raštai, nauja jų kompo-zicija ir savitos gilios spalvos.

Reikia tik stebėtis audėjų vaiz-duotės lakumu ir nepaprastu grožio pajautimu. Au-deklų spalvos tamsokos, rimos ir švelnios. Labai mė-giamos tamsiai žalios, mėlynos, rudos, raudonos spalvos. Kiek viename audekle vis nauji spal-vų junginiai, ir kiti jų atspal-viai.

Visą Mažosios Lietuvos so-džiaus darbą vainikuoja jų tau-tiniai drabužiai. Nei vienoje kitoje Lietuvos apylinkėje ne-randame tiek senoviškų drabu-žių formų, kiek jų esama šiame krašte. Seniausios drabužių gra-viūras su sodiečių tipais jau randame spausdintas XVII šimtmečioje. Karaliaučiaus mu-ziejuje buvo didžiausia kolek-cija didelių spalvotų paveikslų pieštų dail. Gisevįjaus, kuriuo-se vaizduojami prūsų lietuviai tautiniais drabužiais.

Moterų galvas puošia didžiū-lės skpetos ir gausūs rangiai, o apie kaklą keletas eilių ginta-ro karolių. Marškiniai didžiū-

ist man gleich andern Sinnes“ (Jei gersi Meškinio, tuoj būsi kitos minties), „Alaus trinken wir heut“ (Šiandien alaus iš-gersime) ir pan.

Jau ir iš šių kelių pavyzdžių matome, kad Mažosioj Lietu-va paliko savo pėdsakus kaimy-nuose. Per Mažąją Lietuvą mūsų kalba pasklido toliau į vakarus, o susidomėjimas kal-ba ir daina pasiekė pačius Eu-ropos kultūros centrus.

Šiandien Mažosioj Lietuva nu-teriota, jos gyventojai visų už-miršti, išblaškyti po Vakarų Europą. Daina ir kalba domė-tasis svetimųjų, o jos gyvento-jais...?

*) Iš tikrųjų yra taip: yra elnias — elnis ir yra briedis. Tai yra du skirtingi laukiniai gyvuliai. Jie skiriasi ir ūgiu ir morfologine išvaizda. Ypač juos lengva atskirti vieną nuo kito pagal ragus: briedžio ragai pla-tūs, plokštėti, stambūs, kaip ir pats gyvulys yra stambus, o elnio ragai ploni, šakiniai, o pats gyvulys lieknas, žymiai mažesnis. Red.

Alfred B. Nobel ir jo premijų laureatai

RAŠO DR. G. I. ŽIDONYTĖ.

4. 1940 metais Russell pakvietiamas į City College of New-York dėsytį logiką ir matematiką. Šis pakvietimas sukelia audrą ortodoksiniuose sluoksniuose. Viena New York'o moterėlė (Mrs. Jean Kay) parašo prieš Russell'į isterišką skundą, kuriame sako, kad jis yra „begėdis, gašlus, ištvirkęs, venerikas, erotomanas, afroditikas, ateistas, nieko negerbiantis, siauraproitis, fanatikas ir melagis“, kad „doktrinos, kurias jis vadina filosofija, yra tik pigūs, tušti, nudėvėti, sulopyti fetišai, kurių tikslas klaidinti žmones“. Atrodytų nuostabu, kaip ši moterėlė sugebėjo rasti tiek daug piktybų sinonimų. Tačiau greit patišėjo, kai išėjo arenon New-York'o vyskupas Rev. W. T. Manning. Iš sakyklos ir per spaudą vyskupas nenuilstamai šaukiasi Dievo ir žmonių pagalbos prieš šį „religijos ir dorovės priešą“. Jam pritaria skaitlingos bažnytinės organizacijos, iš kurių aršiausia reikšė Rymo Kat. vyrų org-cija Knights of Columbus. Didžioji New-York'o bažnyčių Federacija, Naujosios Anglijos Moterų Dr-ja, Rymo Kat. org-cija Senasis Hiberniečių Ordenas, Rymo Kat. Šventojo Vardo Dr-ja ir kt.

Russell laikėsi santūriai ir užpuolimus neatsakė, tik bylos pabaigoje parašė neilgą pasiaiškinimą, kuriame atsako vyskupui Manning: „Aš nesu taip susiinteresavęs lytiniais santykiais, kaip vyskupas Manning, kurs taip didžiai jais domisi. Lytinis gyvenimas težiama tik nedidelę mano raštų dalį. Vyskupas Manning ir jo šalininkai tik šią dalelę ir tepastebėjo. Jie nepamatė, kad beveik visi mano raštai liečia kitas temas... Lygiai tokie pat kaltinimai buvo savo laiku mesti Sokratui — ateizmas ir jauni mo tvirkimas“.

Beabejo šioje laisvės šalyje netrukio ir Russell'io šalininkai. Įžymieji pedagogai Franz Bosas, Robert M. Hutchins, Marjo

le kaklo skylės išpjova. Jie pasiūti arba siuvinėti raudonos arba baltos spalvos siūlais. Kik likas skersai dryžuotas, sijonas languotas, arba išilginiais plaučiais dryžiais, o prijuostė skersais dryželiais arba išilginiais rinkiniais. Moterys susijusios plačiomis juostomis. Taip pat per liemenį pakabinatas puošnus krepšys, lyg rankinukas smulkmenoms susidėti ir vaikams lauktuvių parnešti. Prūsų lietuvių senose gravių rose randame pavaizduotus ir seniausius tautinius šokus: keparinę ir blezdingelę.

Mažosios Lietuvos sodiečių dailė yra neatskiriama dalis visos Lietuvos liaudies meno. Dailės dirbinių formos jų raštai ir spalvinis charakteris pažymi mūsų kultūros senumą, o taip pat liudija apie visų lietuvių apylinkių vieningumą — gi miungumą. Mažoji Lietuva yra lietuvių sodžiaus dailės lopšys ir tikrasis jos meniškų turtų lobynas. Naujajai lietuvių dalei kurti — prūsų lietuvių dailė yra gražiausias ir įdomiausias šaltinis.

Kanados ir Europos siuvėjas Toronte

JONAS INDRELĖ

siuva moderniškiausių fasonų vyriškus ir moteriškus kostiumus ir paltus.

DIDELIS PASIRINKIMAS

geriausių anglišku medžiagų. Darbas atliekamas

SAŽININGAI IR GRAŽIAI.

Adresas: 202 St. Clarens Ave. e, Toronto.

Telefonas: ME 8522.

rie Hope Nicholson, John Dewey, visa eilė rašytojų ir leidėjų, Demokratijos ir Intelektualinių Laisvių Komitetas, Amerikos Profesorių Federacija, vi sa City College of New York vadovybė ir tūkstantis aštuoni šimtai aštuonios dešimtys Russell'io studentų gynė jį kiek imanydami. Tačiau B. Russell iš New-Yorko universiteto buvo išguitas. Kultūrinės Laisvės Komitetui beliko konstatuoti, kad „kai bus rašoma intelektualinio fanatizmo istorija, atėmimas Bertrاندui Russell teise dėsytį figuros greta perspektyvų Sokrato ir Galilejaus, kurių kriticismo tradiciją ir tikėjimą mokslinę tyrinėjimą laisvę, Bertrand Russell šiandien neša į pasaulį“.

Ši neteisinga ir žiaurų smūgi Russell pakėlė vyriškai. Fanatikų laimėjimas nepaveikė nei gilia logika grįstų jo įsitikinimų, nei jo nepalaužiamos energijos. Nuo 1941 metų sau sio mėn. jis pakvietiamas dėstyti Barnes Foundation (Merion, Pa.). Lygiagrečiai jis lektoriauja Harvardo Universitete ir gausiai rašo. Iki šiol Russell yra parašęs 38 veikalus, kurių dauguma siejasi su matematika bei filosofijos pagrindais, pedagogika ir įvairiomis socialinėmis bei politinėmis problemomis. Iš naujausių jo veikalų išsidėmėtinai *A History of Western Philosophy* (1945), *Human Knowledge, its Scope and Limits* (1948), *Authority and the Individual* (1949).

Pernai, lyg ir atsiprašydamas už savo tėvo ir britų valdžios padarytas didžiam filosofui skriaudas, Anglijos Karalius apdovanojo Russell'į aukščiausiu Britų Imperijos garbės ženklu — Order of Merit. Šiame jis gauna Nobelio premiją. Persekiojimų banga atslūgsta. Senatvėje šiam minties galūnei pradama reikšti derama pagarba.

Literatūrinės Nobelio premijos suteikimas B. Russell'ui yra nemaža staigmena, nes jis pirmo eilės mokslininkas, matematikas ir filosofas, naujos matematinės logikos, taip vadinamo logiškojo atomizmo, pramonėjas. „Sveikai filosofijai sukurti, jūs turite atsakyti metafizikos, bet būti geru matematiku“, sako jis viename savo veikalų. Ši idėja randa didelio pritarimo mokslininkų bei filosofų tarpe ir matematinė, ar, kaip ją kiti vadina, moksline logika dedama daugelio šiandieninių mintytojų filosofijos pagrindais.

Kaip filosofas ir auklėtojas, Russell domėjosi visais žmogaus gyvenimo aspektais. Daugeliu problemų jis davė objektyviu protavimu pagrįstą atsakymą. Politiko jis šalininkas pasaulio valstybės: „Tarp tautinė valdžia bei ekonominė organizacija ir gimimų kontroli pasaulį padarytų visiems patogiu...“ Iš auklėtojo jis reikalauja absoliutaus objektyvumo: „Mokytojas turi įprasti nepalaikyti nė vienos pusės ginčijamuose klausimuose, netgi jeigu jis ar ji turėtų ir labai stiprius įsitikinimus“. Jo moralės supratimas ne tradicija ar dogma, bet giliu žmogaus psichikos pažinimu: „Šeimyninės

neįtikimybės psichologiją iškreipė konvencinė moralė, kuri teigia, monogaminio krautuose, kad patraukimas prie vieno asmens negali derintis su rimtu prielankumu kitam. Kiekvienas žino, kad tai yra netiesa... „Aistringi pojūčiai pagaidaujami, jei tik jie nėra destruktivūs...“ „Savo kūno kan kinimas šioiomis dienomis ir pamokslai šventadieniais nesudaro idealios priemonės sukurti dorybę...“ Visose socialinėse problemose jis akcentuoja individo reikšmę.

B. Russell turi nuostabią dovaną aiškiai išsireikšti. Sudėtingiausios mokslo ir filosofijos problemos jo aiškinamos taip išryškėja, kad tampa prieinamos net ir nespecialistui. Ne aukšto ūgio, liesas, baltaplaukis, neatsižvelgiant į savo 78

metus neįprastai gyvas; jo veide niekad neregėta šypsena — pašaipi ir kartu teiškai maloni. Viešose paskaitose, kurių jis ir šiuo metu nešykšti, jaudinčiai veikia klausytoją jo nuoširdžios entuziastingos pastangos kuotiksliausia perteikti savo mintį klausytojui. Susidaro įspūdis, kad didžiausias ir vienintelis jo gyvenimo tikslas — pasėti pasaulį kuo daugiausia tiesos, nurodyti trumpiausius kelius į geresnį gyvenimą.

Trumpame laikraščio straipsny neįmanoma, kad ir paviršutiniškai, apžvelgti šio didžio kūrėjo mintį, kuri aprėpė žmogų ir pasaulį, kurie siela įsijautė į visas žmogiškos buities skaudamas vietas, kurias laiko užslėpusi tradicinė ir dogminė moralė.

KULTŪRINĖ KRONIKA

ESTŲ DAILĖS PARODA MONTREALY

Kanadoje ir visoje Šiaurinėje Amerikoje estai ruošia moderniosios estų dailės parodą, kurioje dalyvauja 17 estų dailininkų su 75 meno darbais.

Montrealy ši paroda bus Canadian Handicrafts Guild parodoje patalpoje, kurios yra 2025 Peel Street ir tęsis nuo sausio 6 iki 13 dienos imtinai. Kasdien paroda atidaryta nuo 12 vidurdienio iki 10 val. vakaro, ir sekmadienį.

Visiems lietuviams patartina parodą aplankyti.

„SEKMINIŲ VAINIKAS“ BRAZILIJOJE

San Paulyje Lietuvių Sąjunga Brazilijoje suvadino A. Gustaičio „Sekminių Vainiką“. Vaidinimas pasisekė gerai.

26 BACEVIČIAUS KLUBO KONCERTAS

New Yorke veikiąs V. Bacevičiaus muzikos klubas sausio 7 d. turėjo 26 koncertą, kuriame dalyvavo kol. sopr. V. Kalma, basbaritonas F. Stanko, smuik. S. Vanitelli ir pats Vyt. Bacevičius.

„AUSRINĖS“ KVARTETAS BREMENE

Tremtyje susiorganizavo „Ausrinės“ kvartetas, kuris Bremenio katedroje įgiedojo 5 kalėdines giesmes į magnetofono plokšteles. Šios buvo de monstruojamos Kalėdų švenčių metu per radiją.

— Čiurlionių macenuojamam „Draugo“ romano konkursui juri komisijon rošytojų draugija išrinko A. Rūką ir S. Tamulaitį, o Čiurlionio ansamblis — H. Radauską.

DOMAS BUČINSKAS

GENERALINIS APDRAUDEJAS

Lietuvis, apdraudimo atstovas, kuris atlieka visų rūšių apdraudimus, geriausiomis sąlygomis. Skambinkite telefonu arba užkirkite:

Kasdien:
Nuo 9 ryto iki 7 vak.
Tel. Fa 6844

Antradieniai ir ketvirtadieniai nuo 8 iki 10 vak.
3664 St. Famille St.
Montreal, Que.
Tel. Ha 6708

MOKINKIMES ANGLISKAI

LESLIE MACKINTOSH

Anglų kalbos mokytojas tar. tautiniame YMCA skyriuje Montrealyje.

SESIŲ MĖNESIŲ KURSAI PAŽENGUSIEMS MOKINIAMS.

Siųskite penkis dolerius registracijai ir mokėkite tris dolerius mėnesiui.

Rašykite:
Leslie Mackintosh Reg'd., P. O. Box 294. Westmount, Quebec.

Vytautą Marijošių

KVIEČIA DIRIGUOTI BRAZILIJOJ

Brazilijos sostinėje — Rio de Janeiro — simfoniniame orkestre — Orquestra Simfonica „Brasileira“ darbuojasi Lietuvos operos orkestro muzikas Jonas Malaiška, kurio pastangomis ir tą orkestrą buvo atkviestas iš tremties žymusis Lietuvos Filharmonijos klarnetistas A. Ambrozaitis. P. J. Malaiška ir toliau rūpinasi lietuviams muzikais ir, kaip jis rašo, „kad muzikos ir meno pasaulyje tinkamai nuskambėtų lietuvių vardas po visą Pietų Ameriką“, jis gavo iš Rio de Janeiro simfoninio orkestro „Brasileira“ vadovybės sutikimą pakviesti 1951 metų sezoną vadovauti tam simfoniniam orkestrui, kuris koncertuos ne tik Brazilijoje, bet ir kitose Pietinės Amerikos sostinėse, žymųjį Lietuvos dirigentą Vytautą Marijošių, kuris dabar profesoriauja Hartfordo, Conn. Konservatorijoje.

Tuo reikalu dabar vedami pasitarimai. Šių metų kovo mėn. 3 dieną jau atidaromas simfoninio „Brasileira“ orkestro darbu sezonas. Jeigu būtų susitarta, tai su simfoniniu Rio de Janeiro orkestru Vyt. Marijošius aplankytų ir JAV didžiulius miestus, o, gal, ir Kanadą.

„NEMUNAS“ TVARKOSI

Kurį laiką, kol „Nemunas“ išsikurs savo spaustuve, gal nepajęs visiškai reguliariai pildyti savo įsipareigojimo — išleisti kiekvieną mėnesį. Bet kiekvienas prenumeratorius už 4,80 gaus 12 „Nemuno“ numerių.

Iki šio mėto „Nemuni“ pavyko sutelkti gausų būrį platinotojų ir bendradarbių. Tai sudaro sąlygas našesniai ateities darbui. Be to, „Nemunas“ jau turi susitaręs su keleto miestų kultūrininkais ir visuomenės veikėjais, kurie talkininkaus išleidžiant įvairiems miestams skiriamus „Nemuno“ numerius. Gražų talkininkavimo pavyzdį parodė Philadelphia miesto lietuvių, išleisdami 3—4 numerį.

Tris mėnesius, t. y. gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais bus platinamas „Nemunas“ visame pasaulyje, kur tik yra lietuvių. Kelių mėnesių darbas ir pasisekimas vaizdžiai išrodė, kad nepriklausomas, visuomenės, kultūros žurnalas, „Karys“ tikrai gerai atrodo.

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?

MES SUTEIKAME JUMS

TEISINĖ - KALBINĖ PAGALBA

Tvarkome imigracijos, pilietybės, palikimų bylas: sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, paduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kitų kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos bei Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Tel. PL 4880

KAILINIAI PALTAI

IR PUSPALČIAI:

Karakuliniai \$ 400.00 — 500.00
Beaver (kojyčių) \$ 140.00 — 175.00
\$ 850.00

Garantuojamas geras ir greitas darbas. Vietoje galima pasirinkti ir šių rūšių: Mink, Steinmarder ir kt. Galima ir išsimokėjimui.

A. KOTKAS.

1481 Bishop St. Apt. 3. Montreal. Tel.: BE 4075

PASIDARYKIM ATEITĮ BE RŪPESČIŲ — APSIDRAUSKIM ŠIANDIEN

Alb. NORKELIŪNO AGENTŪROJE

MONTREAL ENTERPRISES REG'D.

Vienintelė lietuviška apdraudimo agentūra, kuri draudžia nuo įvairiausių nelaimių, gaisrų, susirgimų ir kt., patarnauja susidūrus su valdžios įstaigomis, pirkimais, dokumentų vertimais statybai paskoloms ir tt. Skambinkite telefonu arba užkirkite:

Kasdien:
5505 13th Ave. Rosemount,
Montreal, Que.
Tel. AM. 0342

Kasdien rytais iki 9 val.
Pirm., antr., ir ketvirtad.
Vakaraš nuo 6 iki 10 val.

RENE BOURDAGES Reg'd

MAMERTAS MAČIUKAS

DIPLOMUOTAS VYRIŠKŲ IR MOTERIŠKŲ RŪBŲ SIUVĖJAS

Aukščiausios kokybės vyriškų ir moteriškų rūbų siuvykla.

Telef. FRontenac 9141.

Res. CL 4746.

Kampas Mount Royal ir Brebeuf,

įėjimas: 4504 Brebeuf Street.

HAMILTON

POKALĖDINĖS NUOTAIKOS.

Atrodė, kad Kristaus gimimo dieną Hamiltonas švęs be tradicinio smego. Tačiau Kūčių vakarą gamta prisiderino prie kalėdinės nuotaikos. Iš dangaus tą tylų vakarą pradėjo kristi didžiulės sniegės ir apakiojo šį Kanados pramonės miestą graži žiemos apdaru.

Džiaugėsi vaikučiai susilaukę sniego, džiaugėsi ir Hamiltono lietuviai, galėdami ramiai, nepersekiojami, nors toli nuo savo tėvynės, švęsti tą didžiulę krikščionišką šventę—Kristaus gimimo dieną.

Tačiau plotkelės, baltai dengti stalai, prie jų susėdę artimiausi šeimos nariai, tą vakarą, lietuviams perkėlė į mūsų pavergtą tėvynę, dar labiau priartindama juos prie gintaro krasto, per Bernelių mišias, atlaikytas lietuvių parapijos bažnyčioje, skambant kalėdinėmis giesnėmis, primenančioms ne vienam Kūčių vakarą savo parapijos bažnyčioje.

Naujuosius metus daugumas Hamiltono lietuvių sutiko „Dainavos“ salėje, kiti vėl savo šeimos ratelėje, arba artimiausioje, kaimyniniame mieste — Toronte.

Na, o Hamiltono jaunimas, išsilgęs pasilinksminimų (Adventu metu šokių Hamiltone nebuvo), pergyveno tikrai Viena kongreso laikotarpį: turėjo net 5 pasilinksminimus. Per vienus jų (sausio mėn. 1 d.), HLMD Tdalyviai suvaikino farsą — „Artistai bedarbiai“.

Šventės greitai prabėgo. Ir vėl gyvenimas Hamiltone slenka kasdienine vaga. Išmestos eglaitės, šiukšlių rinkėjams liudija, apie prabėgusias gražias ir laimingas dienas.

Šiuo metu daugumas lietuvių vyrų kalba yra — ar „The Steel Co of Canada“ pakels darbininkams atlyginimą ar ne? Pagal sudarytą dviejų metų sutartį tarp kompanijos ir unijos, valandinis atlyginimas turėjo būti pakeltas 5 c. tik nuo š. m. balandžio mėn. 1 d. Tačiau darbininkų unija, jau dabai pradėjo reikalauti didesnio atlyginimo (ir ne 5 c.) motyvuodama dideliu pieno pakilimu, jo kainos pakilimu, iš ko, kompanija daro sau „grąžą pinigą“, visiškai neatsižvelgdama į žymų pragyvenimo pakilimą, dėl ko daugiausiai nukenčia darbininkai.

Atrodo, kad „The Steel Co of Canada“, nenoredama pakelti šiuo metu savo produkciją ar streiko, ar kitu atveju (kada jaučiamas pieno „badas“ USA), greičiausiai, darbininkų reikalavimus, patenkins taip, kad mažiausias darbininko valandinis uždarbis (dabar yra \$ 1,12) galės būti tarp \$ 1,20 ir \$ 1,25. Kbr.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Lethbridge, Alta. — Jaunavedžių pp Nareikų prašomi, visi vestuvėse dalyvavę lietuviai gruodžio 31 d. vakare susirinko ponų Žebrauskų namuose užbaigti vestuves, užbaigti senuosius 1950 metus ir sutikti 1951 naujus metus. Apie 19 val. prasidėjo gražios vaišės, skambios lietuviškos dainos ir visokiausi linkėjimai.

12 val. naktį visi, kaip įmanoma, spaudė vienas kitam rankas ir linkėjo visokiausios laimės ir sveikatos.

Laisvės brolis.

Vancouverio kronika

GRAZUS NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS VANCOUVERY

Šitame gražiame Pacifiko pakrantės mieste susikūrusi nedidelė lietuvių kolonija, kiekvieną kartą stengiasi kuo kultūringiau pasirodyti, dirbti ir aukotis pavergtos tėvynės išlaisvinimo labui.

Tat ir šiems N. Metams su-tikti bei seniems užbaigti buvo suruoštas pas vieną pilietį balius. Ypatingai pasižymėjo p. Dainius, atlikęs gražią, patriotinių bei tautinių atžvilgiu programą. Jis labai gražiai padėklamavo. Vadovaujant vienam savanoriui — kūrėjui, keletas jaunuolių pašoko „Oželį“, kuris padarė didelį įspūdį ir ilgai pasiliks Vancouveriečių atminty. Tat neveltui „N. Lietuvoj“ teko skaityti, kad p. Dainius kažko tyliai siekia. Bet ta paslaptis buvo atidengta senus metus užbaigiant. Linkėtina geros sėkmės.

Palaužta Nendré.

— Nors Britų Kolumbija yra viena gražiausių ir šilčiausių visos Kanados vietų, ta-

čiau nuo kanadiškos žiemos ir dar šiltesnė ir saulesnė Austrailijai išvyko Marija Mykolaitytė, Mykolaičio - Putino sesuo. Kaip ir brolis, — ji yra poetė ir gabi rašytoja. Vancouveris apgailestauja savo žymios kultūrininkės netekimą, bet linki jai Austrailijoje geresnės sėkmės.

— Mūsų kolonija turi pasi-lyžusių ir tautai ir tėvynei besiaukojančių žmonių, kurių pavyzdys, tikime, bus užkrečiantis. Du broliai, Kazys ir Feliksas, Skrinkai šiomis dienomis Tautos Fondui paaukojo 30 dolerių ir Spaud. b-vės „NL“ namo statybos reikalams nupirko po šerą. Kad gi daugiau tokių lietuvių!

— Vancouverio lietuviai Kalėdas ir Naujuosius metus sutiko naujomis viltimis, kurios pradeda brėžti ten, toli rytuose. Dabar jau imame galvoti, kad tikrai gali būti Lux ex oriente, arba lietuviškai sakant — iš rytų šalėlės... Koresp.

NAUJŲ METŲ SUTIKTU VĖS ST. CATHARINES.

St. Catharines, Ont. — Palydint senuosius ir sutinkant Naujuosius Metus, St. Catharines lietuviai negalėjo susisiekti ir bendrą vietą dėl patalpų trūkumo ir todėl neįvyko bendras Naujųjų metų sutikimas.

Suruoštame pp. Galdikų, 23 Ravine Rd. ta proga pobūvyje, dalyvavo dalis kolonijos lietuvių. Prie gražiai papuošto ir turtingo lietuviškais valgiais ir aprausto stalo turiningas kalbas pasakė p. Grabauskienė ir p. Pavilčius, primindamas vargstančią nuo okupanto Tė-

vyne Lietuvą ir palinkėjo kad, Naujieji 1951 metai atneštų Lietuvai ir visoms komunizmo pavergtoms tautoms laisvę ir nepriklausomybę.

Visiems susikaupusiems giedant Tautos Himną, atėjo ir Naujieji 1951 Metai. Sugiedojus dar Lietuviais esame mes gimę, buvo pašokta ir padainuota. Ypatingai gražiomis dainelėmis ir gražiais balseliais žavėjo ponios Grabauskienė ir Pavilčienė. Sėkmės, St. Catharines lietuviai, kad šiais 1951 metais išsipildytų mums bendri ir Jūsų asmeniniai troškimai

AUKŠTA KOKYBĖ - ŽEMA KAINA

Siuntiniai į Vakarų ir Rytų Vokietiją, Lenkiją ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS PER US PARCEL POST.

Užsakymuose prašoma rašyti aiškiai siuntėjo ir gavėjo vardą, pavardę, adresą, pakieto numerį ir jo kainą.

Kaina U. S. dol.			
5 sv. mlt. p.kavos	Nr. 14	5 sv. m. p. kavos	Nr. 18
	\$ 6.75	5 sv. g. k. taukų	\$ 9.80
2 sv. m. p. kavos		2 sv. šokolado	
1/2 sv. kakao	Nr. 15	5 sv. m. p. kavos	Nr. 19
1/2 sv. šokolado		10 sv. cukraus	\$ 9.50
1/4 sv. arbatos	\$ 5.20	12 plyt. bulijono	
11 oz. kompoto		3 sv. g. k. taukų	
4 sv. m. p. kavos		(skardinėje)	
1 sv. kakao	Nr. 16	2 sv. m. p. kavos	Nr. 20
1 sv. šokolado		1 sv. Aliaskos	\$ 7.15
1/2 sv. arbatos	\$ 8.90	Salmon	
22 oz. kompoto		1/2 sv. kakao	
2 sv. m. p. kavos		1/4 sv. arbatos	
1 sv. ryžių		2 sv. m. p. kavos	Nr. 21
4 oz. Salmon		1 „Qua. alyvos	
4 oz. Tuna		„Mazola“	\$ 6.00
6 oz. liežuviu		1 sv. saldinių	
1 1/2 oz. j. pipirų	Nr. 17	1/2 sv. kakao	
4 oz. kokoso	\$ 6.50	1/4 arbatos	
3/4 oz. kardamono		12 sv. gr. k. taukų	Nr. 22
1 1/2 oz. cinamono			\$ 6.00
1 oz. majorano		Individualūs pakietai	
1 1/4 oz. paprikos		ruošiami susitarus.	
		Kava į visus pakietus dedama po 1 sv. skardinėse.	

Pinigai: 100 DM \$ 21.50 į Vakarų Vokietiją. Dėl kitų kraštų prašome atsiklausti kurso.

HONEST AID, REG'D. 456 W. 63rd Street, CHICAGO 21, ILL. USA.

HAMILTONIEČIŲ DĖMESIUI!

Rašau prašymus, laiškus, darau vertimus iš lietuvių, vokiečių, rusų į anglų k. Tarpininkauju įvairiais reikalais įstaigose, perkant, parduodant nuosavybę etc.

Juozas Valevičius.

285 John N. Hamilton, Ont.

Tel. 7-0002

Kreiptis po 5 val. p. p. ir šešt.

Truputis iš Sudburio, Ont.

Vėl vienos Kalėdos per slenkstį persirito. Lauki jų žmogus, bet praėina jos dažniausiai nesudarę visų laukto išpūdžio. Ir ar tai būtų Europoje ar Austrailijoje, visur jos panašios. Taip ir čia, Sudburyje. Dirbom ir laukėm — gal netiek švenčių, kaip tų šventpinių — 25 dolerių. Ką žmogus pats uždirbi, tai, rodos, taip ir turi būti, bet gauti kokį centą daugiau, tai jau gerai. Tačiau daugumas, jų tarpe ir aš, truputį buvo nusivylę. Mat, gal porą savaitių prieš Kalėdas kažkuris juokdarys paleido „antį“, kad, esą, INCO duos didesnę švenčių priedą. Iš patyrimo visi žinojome, kad tai tik naujų paguoda, bet slapta daugelis kurstė vilties ugnelę, tikėdamosi, kad tos kalbos pasiekiančios ir Dievo ausį. Gal jos ji ir pasiekė, INCO ausys tiems gandoms liko kurčios ir baltame Kalėdų čekyje tebuvo mažas numerukas — \$ 25...

Tuo tarpu kai garažas prie kompo, kur aš laukiu mašinos vaziuoti į darbą, darbininkams iškretė po \$ 54.— (INCO pelnas per pusę metų 30 mil. dol.), o garazo apie 20 tūkst. dol. ...)

— Na, bet mūsų, INCO darbininkų, gautoji dovana vis geresnė kaip Folconbridge Co. duotoji — kiekvienam dirbančiam po kalakutą. Ar mudu su uošvių galėtumėm du kalakutu sausai suvalgyti?

Kalėdos — Kalėdų senis — Dovanos!!! Tai vaikų pašnekės paskutniosiomis metų savaitėmis. Daugumas jų peržvelgė visus savo darbus, stengdamiesi save pateisinti, taip, kad Kalėdų seniai galėtų pasisakyti, jog geri vaikai buvę. Lietuvių šeštadienio mokykla čia paruošė Kalėdų eglutę ir, lyg iš anksto apie tai žinodamas, Kalėdų senis, lėktuvu lėkęs — rusikai jo briedžius iššaudė maistui ir roges sukūrė — iš Lietuvos, užsuko pas vaikus. Gerb. mok. p. Venckevičienės ir tėvelių išmokyti vaikai seneliui parodė kaip moką deklamuoti ir dainuoti, o senelė

ir viltys. Jūsų tarpe aš pasiju tau, kaip tėvynėje Lietuvoje, nors jau iš jos išvykusi prieš 20 metų.

Seimininkams didelis ačiū už parodytą tokį didelį nuosirdumą ir vaišingumą.

Netikėta viešnia.

DEMESIO
Villasaliečiams ir apylinkės lietuviams!
Ekspertas radio ir elektinių reikmenų taisyme.
Prekyba ir pataisymai.
PETE'S RADIO SERVICE
7688 Edvard St., Ville Lasalle. HE 3372

PRITYRĖS KVALIFIKUOTAS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. Garantuotas darbas, prieinamos kainos.

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

VISIEMS LIETUVIAMS GERAI ŽINOMAS

LAI DOTUVIŲ

DIREKTORIUS

J. H. BENOIT

Funeral Director

NELAIMIŲ ATVEJU VISADA PASIRUOSES PADETI

2102 FULLUM ST.

AMherst 0694

Mesine ir maisto produktai

SAVININKAS JUOZAS PAPLAUSKAS
1918 FRONTENAC, MONTREAL
TEL. FA 0209

DOMINION AGENCIES BUREAU

16 Woolworth Bldg.,

PORT ARTHUR, Ont., CANADA

Kas yra suinteresuotas atgabenimu giminių ar pažįstamų į Kanadą, prašau kreiptis į mūsų įstaigą, kuri jau ilgą laiką, kaip tvarko IMIGRACIJOS reikalus. Taip pat įvairių dokumentų reikalus: pasus ar pilietybės dokumentus ir laivams bilietus į įvairias pasaulio šalis.

Tel. HE 4114

S. MAZULAITIS

SIUVĖJAS

6920 Monk, Blvd. Ville Emard, Montreal, Tramvajus 36.

TR. 8112

Skaniai užkąsite, atsigersite gaivinančių gėrimų ir pasiklausysite plokštelių muzikos

LIETUVIŲ SVETAINEJE

pas BRONĖJĄ JAZOKĄ

7682 EDWARD St. (kampas 6 av.), VILLE LASALLE.

DAŽYKLA

SAV. JURGIS MERKYS,

251 St. John St. Longueil. Telefonas: 7578.

Dažo paltus, sukneles, visokius kitus drabužius ir visokias medžiagas.

20-ties metų patyrimas — geriausia garantija už atliekamą darbą.

PAFIGINTOS KAINOS LIETUVIAMS!

Siuntinys Nr. 1 — \$ 6.70

1 sv. kiaulinių taukų

1 sv. rūkytų lašinių

2 sv. salami dešros

4 sv. (be 2 ozs.) ken. bek.

1 dėž. margarino (400 g)

Siuntinys Nr. 3 — \$ 6.20

4 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 5 — \$ 5.20

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. marmelado

2 sv. degintos kavos

2 sv. cukraus

1 sv. margarino

Siuntinys Nr. 6

A. 10 sv. cukraus — \$ 2.60

B. 20 sv. cukraus — \$ 4.70

Siuntinys Nr. 7

A. 10 sv. kv. miltų \$ 2.50

B. 20 sv. kv. miltų \$ 3.90

Siuntinys Nr. 10 — \$ 6.40

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

1 sv. degintos kavos

1 sv. šokolado

Siuntinys Nr. 12 — \$ 5.90

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

3 sv. degintos kavos

2 sv. cukraus

SOTUS ALKANAM PADEK

A/D OVERSEAS, INC., 2244 W. 23rd PLACE, CHICAGO 8, ILL., USA.

Aid Overseas, Inc. siunčia maisto siuntinius į visas 4 Vokietijos zonas ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo.

Pristatymas trunka apie 15 — 20 dienų.

Aid Overseas, Inc., maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicagos siunčiami AIR MAIL.

UŽSAKANT DIDESNIUS KIEKIUS DUODAMA NUOLAIDA.

Siuntinys Nr. 14 — \$ 5.70

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. cukraus

1 sv. marmelado

1 sv. kiaulienos mėsos

2 gab. tualet. muilo

Siuntinys Nr. 19 — \$ 9.95

4 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

2 sv. marmelado

4 sv. degintos kavos

4 1/2 sv. cukraus

2 gabalai tualet. muilo

Siuntinys Nr. 21 — \$ 6.10

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. degintos kavos

1 sv. šokolado

14 ozs. kondens. pieno

2 gabalai tualetinio muilo

Siuntinys Nr. 23 — \$ 7.70

5 sv. rūkytų lašinių

5 sv. degintos kavos

Siuntinys Nr. 24 — \$ 11.50

5 sv. rūkytų lašinių

3 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

5 sv. degintos kavos

2 sv. marmelado

2 sv. sūrio 40% riebi.

Siuntinys Nr. 25

E. 10 sv. kiaulinių taukų

\$ 5.50

C. 15sv. kiaulinių taukų

\$ 7.40

Siuntinys Nr. 30

A. 5 sv. deg. kavos \$ 6.40

B. 5 sv. degintos kavos

5 dėžutės \$ 6.75

C. 4 sv. deg. kavos

(į pr. zoną) \$ 6.00

Siuntinys Nr. 94

A. 5 sv. šokolado \$ 5.30

C. 5 sv. kakavos \$ 4.50

I. 5 sv. margarino \$ 3.70

B. 8 sv. bičių med. \$ 5.00

MŪSŲ SPORTAS

ANGLIJOS SPORTINIS PASAULIS

Mūsų bendradarbio Anglijoje

Kada anglas vartoja žodį „sportas“, jis dažniausiai turi galvoje futbolą ir kroatetą. Šios dvi sporto šakos ir dominuoja anglų sportiniame gyvenime: futbolą tarp rugpjūčio ir gegužės mėn., o kroatetą — vasaros mėnesiais. Nežiūrint to, ne reikia galvoti, kad likusios sporto šakos Anglijoje neaktyviai gyvena, ar yra apleistos. Lengvoji atletika, boksas, stalo tenisas, arkliai lenktynės, šachmatai, krepšinis, rugby ir kt. — visos sporto šakos turi savo vietą čia, bet, kaip ir kiekviename kitame krašte, kai kurios sporto šakos labiau kultivuojamos (pav. Lietuvoje — krepšinis).

Pasakyti, kuris — futbolą ar kroatetą yra populiarešnis, nežinau ar yra galima. Jei remtis žiūrovų skaičiumi, tai futbolą vyrautų, bet čia tenka prisiminti, kad daugelis kroateto aikštinių nepajėgia sutalpinti daug žiūrovų, kai tuo tarpu futbolo stadionai sutalpina tarp 20 ir 100.000 stebėtojų, taip kad, retkarčiais, savaitgalių futbolo rungtynės stebi apie milijonas žmonių.

Pirmiausiai apie futbolą. Jo kiamė kitame pasaulio krašte futbolą nėra taip plačiai išsiplėtęs masėse ir pasiekęs tokio aukšto lygio, kaip čia. Kai kalbu apie futbolą, tai turiu galvoje profesionalų žaidimą, kadangi mėgėjų futbolą čia yra tik pereinamasis tarpas į profesionalizmą ir težiama labai mažą vietą. Visos k-dos yra suskirstytos į 3 lygas — divizionas: I-ma, II-ra ir dvi III-čios

skaičių iškilųjų kitų kraštų futbolo k-dų ir susidarė tokia nuomonė: yra k-dų, kurių žaidimo lygis yra maždaug lygus anglų lygiui (pav. Rusija, Italija, Brazilija, Jugoslavija), bet dar nėra k-dos, kuri būtų pranašesnė. Anglijos pralaimėjimas USA ir Ispanijos k-doms buvo tik blogos formos ir „blogos laimės“ padarinys.

Sulyginus Lietuvos valstybinės k-dos (imū 1937-8-9 m. m. lygį) žaidimą su Anglijos, gautųsi skirtumas, kaip pav. sulyginus Kauno „Perkūną“ su Plungės „Babrungu“, jei kas prisimena Plungės „Babrungą“. Žinoma, čia nėra ko labai stebėtis, nes juk anglų futbolininkai yra profesionalai, o mūsų futbolininkai — amatorių. Nenauginusiu, kaip žaidžiama, nes tam reikėtų ištisos studijos, tik pažymėsiu, kad dauguma k-dų vartoja defenzinį metodą, t. y. įkertama porą golų ir pereinama į gynimą. Dėl to anglai ir turi geresnius pasaulyje gynėjus.

Viena neigiama anglų futbolo gyvenimo savybė, tai žaidėjų pirkimo sistema. Ji pasiekė tokią padėtį, kad už kai kuriuos žaidėjus klubai sumoka 20—30.000 svarų (60—90.000 dolerių). Esant tokiai padėčiai, turtingesni klubai gali įsigyti visus geresnius žaidėjus, o nepasiturintieji turi „prisiginti“ sau žaidėjų.

Iškiliausios komandos šiuo metu yra: Arsenalas, Middlesborough, Newcastle, Manchester United, Tottenham Spurs. Kokie šiuo metu yra iškiliausieji žaidėjai, sunku pasakyti, nes Anglijos k-dos sudėtis beveik po kiekvienų tarpvalstybinių rungtynių yra keičiama, nesu-

randant tinkamos sudėties. Mano nuomone geresnieji žaidėjai yra šie: Williams vartininkas, Nannon, Matthews, Mortensen, Milburn, Lofthaus, Bailey, Stubins, Lawton (veteranas) Medley, Finney, — puolėjai, gynėjai ir saugai — Franklin, Carey, Watson, Ramsey, Ashton, Compton, Taylor, Hughes.

Ta pačia proga noriu perspėti visus, kurie dar tebedaro tą pačią klaidą, t. y. kada tarpvalstybinių rungtynių metu galvojama, kad Anglijos k-da atstovauja visą Didžiąją Britaniją. Ne. Škotiją ir Valiją turi savo k-das ir jų žaidėjai nežaidžia Anglijos rinktinėje.

Tiek ši kartą apie futbolą. Sekantį kartą parašysiu apie kitas sporto šakas, o vėliau per eisiu prie kitų Europos kraštų.

TRUMPAI IŠ VISUR.

— Kai kurie Europos futbolo meisteriai: Lenkijoje Gwardia Krokua, Rumunijoje — Arad, Čekoslovakijoje — Bratislava.

— Geriausia Vokietijos 1950 m. sportininku, išrinktas Europos plaukymo meisteris H. Klem. Antroje vietoje liko lengvaatletas H. Sonde.

— Po laimėtų tarpvalstybinių futbolo rungtynių Austrijos rinktinės su Škotija (1:0), vykstančios į namus futbolininkus, jau Feldkirchene, Innsbruke, Saicburge ir kt. stotyse laukė minios žmonių. Atkūsius traukiniu į Vienos vakarinę stotį, laimėtojus sutiko 50 tūkst. sporto entuziastų minia. Prie progos, tenka pažymėti, kad tų rungtynių didvyriu buvo vartininkas Zeman, kuris paskutiniu metu žaidė tik atsarginiu Rapid komandoje.

MASINIS SUSIZIEDAVIMAS

HAMILTONE!

Kodėl merginos neįstega ir vyrų neapsiveda??? — Todėl, kad nėra tinkamos progos susipažinti... O tokia proga kaip tik bus per pirmąjį Hamiltono lietuvių orkestro pasirodymą, t. y. š. m. sausio mėn. 20 d. 7 val. 30 min. šeštadienį, „Dainavos“ saleje, 469 Bay St. N. Muzikinė programa, europietiška — lietuviška šokių muzika, įvairūs valgiai ir gėrimai suteiks visiems daug malonumo!

Visų artimesnių ir tolimesnių apylinkių tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti!

Ham. Liet. Orkestro Vadovas.

P. S.

Norintieji lietuvių Orkestrą kviešti savo parengimams, prašomi kreiptis šiuo adresu: Mr. St. Jukubaitis, 76 Wentworth St. S., Hamilton, Ont., Tel. 8. 3333

PADEKOS

PADEKA HAMILTONO, DELHI IR TILLSONBURGO LIETUVIAMS.

Širdingą ačiū tau už Jūsų gerą širdį ir pasiaukojimą visiems lietuviams mane sėkmingai.

Taip pat tenka nuoširdus ačiū visiems, kurie prisidėjo savo asmeniskom aukom šv. Kalėdų proga.

Niekad nepamirštanti ir dėkinga Jums.

Amni Frankie.

Toronto lietuvių moterų „Dainos“ grupė ir jų gerbiama vadovė M. Jokubynienė širdingai dėkojame už Kalėdų dovanas, kurių gavome po penkinę.

Didelę pagarbą reiškiame Jums, mielos Dainietės, kad ne pamiršote ir mūsų nelaimingų.

Muskoka sanatorijos gyvenlauskų šeimai, R. R. 3. Pemetojai.

Jonas Sungaila ir Algis Girša.

PAIESKOJIMAI

— Jieškau medicinos sesers panelės Teresėlės (Herta) Maiš, kilusios iš Klaipėdos krašto, Šilutės ap. Prašau atsiliepti šiuo adresu: Ed. Sabauskis, Ont.

LIETUVIŠKA BALDU KRAUTUVE

IR DIRBTUVĖ.

PARDUODAME GATAVUS PRIIMAME UŽSAKYMUS IR PATAISYMAS.

ATLANTIC CITY BEDDING & UPHOLSTERING CO. 899 BLOOR ST. W. TORONTO, TEL. LO 1438.

SAV. J. KAMICHAITIS PATARIMAI VELTUI

TEL. FI. 2682

Marche BOULEVARD Market

SAV. PAUL GUDAS,

MĖSA, ALUS, GROSETERIJA, DARŽOVĖS

6033 Monk Blvd., VILLE EMARD, Montreal.

EXPERT CLEANING & DYEING SERVICE FOR CLOTHES AND HOUSE FURNISHINGS OF ALL DESCRIPTIONS. MINOR REPAIRS. RUGS AND CHESTERFIELDS CLEANED. CITY-WIDE PICK-UP AND DELIVERY. FUR AND GARMENT STORAGE.

2832 ALLARD TR. 1135

Mes valome ir dažome įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome apšalčius nuo lietaus uždedami jiems „Drex“, kad neperleštų vandens ir duotų gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visoklausios rūšies karpetus ir fotelius (Chesterfields), gardinus lengvus ir sunkius. Sutaupome rūbus (išsimus), įsiuваме sagas ir pan. Kiekvieną orderį paimame iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garantuojame.

Už informacijų prašome telefonuoti TRemore 1135, kad išsiaiškintumėte lietuviškai.

Lietuviai savininkai:

J. Kriaučiūnas

J. Matulaitis

A. Majauskas

MONTREALIS 2836 Allard Tr. 1135

Lietuviška moterų kirpykla

Daro šukavimą, pusmeti nius ir trumpalaikius frizūras, dažymą ir kt.

Sav. BIRUTĖ DODONAITĖ

(B. M. Dodon)

2521 Centre St., Montreal.

Tel. FI 0208

SURASK NORS VIENĄ

naują skaitytoją, padėsį padvigubinti „NL“ prenumeratorių skaičių!

BALTICKA

Lietuviai batsiuvis. Pataisymai ir užsakymai. 5355 Verdun Ave., VERDUN Tel. HE 4547.

Lietuviška krautuvė

„Richard's Meat Market“

SAV. POVILAS PETRONIS.

Lietuviškos gamybos dešros, įvairių rūšių mėsos, daržovės, groseterija.

5898 Verdun Ave., Verdun TR 0284

ATEITIS BE ROPESČŲ.

ŠEIMA APRŪPINTA

Geriausią progą apsirūpinti ateitimi ir išvengti gydomosi išlaidų jeigu laiku apsiūrsi.

„THE MACCABEES INS.CO.“

kuri jau 72 metus sąžiningai patarnauja ir draudžia nuo nelaimingų atsitikimų, ligos atveju ir specialiai mažamečiams vaikams.

Informacijas teikia ir apdraudimą atlieka naujai paskirtas atstovas:

JONAS BERZINSKAS,

88 Annette St., Toronto, Ont., telef. LY 2816.

P. S. Draudimas atliekamas ir provincijoje gyvenantiems (šeštadieniais ir sekmadieniais).

Lietuviai laikrodininkas, turįs ilgąmetę praktiką,

ZUKAS ANTANAS

1062 Riverview Ave., Verdun, Montreal, Que. Tel. TR 2050, priima pataisymams įvairius laikrodžius. Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai kainos žemesnės, kaip kitur. Už pataisymus garantuoja. Kreiptis vakarais po 6.30 val.

LIETUVIAI PAS SAVUOSIUS!

National Restaurant

Lietuviškas Restoranas.

SAV. M. ŠUKYS.

633 Church Ave (prie Verdun Ave.) arti naujosios lietuvių bažnyčios. Tel. TR 0141

Atdara kasdien ir sekmadieniais po pamaldų.

Edmond COURCHESNE

Advokatas

CIVILINĖS IR KRIMINALINĖS BYLOS.

10 ST. JAMES ST. W., KAMB. 308

TEL. HA 4607 MONTREAL.

Edouard MONDOR

Notaras

10 ST. JAMES ST. W., KAMB. 308.

TEL. LA 5022 MONTREAL.

Jei norite pirkti ar parduoti namus Verdune, kreipkitės pas lietuvių draugą.

C.E. DUPRAS
SERVICE REALTIES

4336 VERDUN Ave., VERDUN

Tel. YO 0529

Išnaudokite žiemos laiką smulkesniems DAŽYMO darbams. Taip pat atliekami lubų ir sienų plyšių

ISLYGINIMAI

Gerai ir žymiai pigiau kaštuojas darbas.

Informacijai kvieskite tarp 6 — 8 val. vak.

STANLEY PULKYS

TORONTO

Telef. OL 2885.

JUNA Valet Service

SAV. A. JURGUTIS ir P. NARBUTAS.

Valome, taisome ir dažome vyriškus ir moteriškus rūbus. Be to, valome vestuvesines suknius, langų užuolaidas (lengvas ir sunkias).

Paimam iš namų ir pristatome atgal. Darbas atliekamas sąžiningai.

210 Dorchester St. W., Montreal. Tel. LA 2958.

PONIŲ IR PANELIŲ DĖMESIUI!

Taisau mašina „Nylon“ ir visokių rūšių moteriškų šilkinų kojinių nubėgusias akis. Pataisymai be jokių žymių.

PIGIOS KAINOS: tik 10 centų už vieną akių nubėgimą. Galima siųsti ir paštu.

VALĖ IVANAUSKIENĖ

854 Allard Ave Verdun, Montreal, P. Q. Tel. HE 7596

ĮVAIRIŲ MASINŲ — KARŲ TAISYMAS

IMPERIAL AUTO COLLISION

G. KERAITIS,

Motorai, sparnai, durys. Taipogi dažymas pagal didelį spalvų pasirinkimą. Mašinos paimamos iš namų ar iš sugedimo vietos kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro, iššaukiant telefonu JU 4773.

— Lietuviams patarnaujame papigiotinomis kainomis. —

— 561 — KEEL ST. TORONTO, Ont. —

„SVETIMOS PLUNKSNOS“?

KAS TAI YRA TOS „SVETIMOS PLUNKSNOS“? — TAI YRA ANTANO GUSTAČIO KOMEDIJA, KURIĄ LIETUVIŲ DRAMOS TEATRAS KANADOJE RUOŠIA SPAUDOS BALIUI.

„Svetimos Plunksnos“ vaizduoja senųjų kanadiečių ir dipukų santykius, įvykus pirmajam susitikimui Amerikos kontinente. Nepraleiskime progos pamatyti šią nepaprastai linksmą ir juokingą komediją.

Spaudos balius bus vasario 3 dieną, paskutinį šeštadienį prieš užgavėnes. Tą vakarą visi rezervuokime Spaudos baliui, kuris bus didžiausias ir linksmiausias šio sezono balių.

MONTREAL

VASARIO 16 DIENOS MINEJIMAS

Lietuvos Nepriklausomybės šventei Montrealis jau ruošiasi. Jau pasamoyta Plateau salė, kurioje buvo pabaltiečių koncertas. Montrealio miesto apylinkės laik. organizacinis komitetas ruošiasi sudaryti programą, kuri būtų įdomi ir įspūdinga.

LAS KONCERTAS BALIUS

Sausio 27 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. Lenkų salėje 2721 Joliceur St., Ville Emard, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Montrealio skyrius ruošia solistų p. Adomaitienės ir p. St. Barausko lietuviškų dainų ir operos arijų koncertą. Po koncerto balius su šokiais, griežiant „Lituanica“ džaz-kapealai. Veiks butetas su alumi, vynu ir kitais gerimais. Bilietų galima įsigyti iš anksto pas šiuos asmenis: A. Kudžmą, 181 — 3 Ave Ville Lasalle, tel. HE 3567, Jocką Povilą, 3523 St. Urban St., tel. BE 4710, J. Pakulį, 1078 Osborne Ave, Verdun, tel. HE 2230, A. Žilinską, 6141 Hamilton St., Ville Emard, telef. FI 6582 ir J. Lukoševičių, 6951 Mazarin St., Ville Emard, telef. HE 7877.

Valdyba.

LANKĖSI KUN. DR. P. GAIDA.

Šiomis dienomis Montrealy lankėsi Mont-Laurier klierikų seminarijos profesorius dr. kun. P. Gaida - Gaidamavičius, kuris sausio 7 d. Auštos Vartų bažnyčioje laikė pamaldas ir pasakė labai gražų, perdėm kultūringą, pamokslą.

ATVYKO NAUJAS KUNIGAS

Gruodžio 24 d. kun. Kazimieras Rickus atvyko iš Austrijos į Kanadą. Kalėdų šventės praeidęs pas savo brolių ir seserį Tillsonburge, Ont., dabar atvyko į Montrealį ir gyvena Notre Dame de la Mercy ligoninėje. Atvykusį iš Europos, kun. Rickų Montrealy pasitiko kun. S. Kulbis, kuris, kaip Lietuvos vyskupų delegatas, Kanadoje, jį pristatė Montrealio arkivyskupui J. E. Leger. Arkivyskupas kun. Rickui suteikė visas kunigo teises.

SPORTININKŲ DĖMESIUI

Auštos Vartų parap. klebonas dr. kun. J. Kubilius, sutiko pagal galimybes leisti lietuviams sportininkams pasinaudoti bažnyčios sporto sale. Yra paskirta trečiadienį vakarais nuo 9 val. iki 11 val. vakaro ir sekmadieniais po pietų nuo 5 iki 7 val. vakaro. Kaikurie ta sale jau naudojasi, — daugiausia krepšininkai. Būtų gerai, kad galėtų susiorganizuoti ir moterys, nes iš kitų tautybių yra pasiūlymų rungtis. Dėl treniruojų laiko ir kitos informacijos galima pasiteirauti telefonu HE 7877 pas J. Lukoševičių.

ORGANIZUOJAMI ŠOKIŲ KURSAI

Teko patirti, kad šokėja Birutė Vaitkūnaitė (šiuo metu dėstanti saloninius šokius vienoje Montrealio studijoje), po pakartotinų pagedavimų, sutiko praveisti kursus valsui, tangui, rumbui, sambai, foxtrotui ir džiribakui išmokyti. Dėstoma bus vyrų ir moterų grupėmis aktrus.

Visi, norintieji išmokyti gražiai ir taisyklingai šokti, prašau.

IŠNUOMOJAMAS

didelis, dvigubinis kambarys, su virtuves privilegijomis, dviems vyrams arba šeimai, gali būti vienas vakas.

Teirautis telefonu: MA 1720.

mi pranešti savo vardą ir pavardę bei adresą ir telefoną „NL“ redakcijon arba telefonuoti nuo 8 iki 10 val. ryto GR 6204. Laikas ir vieta bus paskelbta susidarius pakankamam suinteresuotųjų skaičiui.

DLK VYTAUTO KLUBO

metinis šermonų susirinkimas paskirtas šio sausio mėnesio 21 dieną, 2 val. pp. klubo patalpose. Visi šermonai maloniai kviečiami dalyvauti.

Klubo Pirmininkas.

VISIEMS, sveikintiems Kanados Lietuvių Centro Tarybą, Nepriklausomą Lietuvą ir Sp. b-ve „NL“, Kaledų Švenčių ir Naujųjų Metų progą, neįstengdami padėkoti kiekvienam skyrui, nuoširdžiai dėkojame šiuo viešu žodžiu per spaudą ir linkime ištvermės ir sėkmės. Mes visada su Jumis ir dėl to pasiryžę veikti ir laimėti ateitį, nes ir Jūs su mumis.

KLCT, NL ir Sp. b. „NL“.

Pranešimai

KLAIPĖDOS ATGAVIMO MINEJIMAS OTTAWOJE.

Ottawa, Ont. Apylinkės valdyba, sausio 14 dieną, 19 val. Sister of Service patalpose, Albert St. 478, ruošia Klaipėdos atgavimo 28 metinių minėjimą su paskaita ir meniniais pajavimais. Vietoje bus įmanoma pasitarti dėl taip aktualių šiuo metu Mažosios Lietuvos reikalų. Ta proga bus taip pat informuota dėl iškilmingo šiais metais Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo. Atskirų kvietimų dėl sausio 14 d. minėjimo nebus siunčiama.

Mažosios Lietuvos šventė

Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija Montrealy ruošia MAŽOSIOS LIETUVOS DIENOS MINEJIMĄ, kuris įvyks sausio mėn. 14 d. 4 val. 220 Pine Ave, West, mokyklos koncertų salėje (išlipti Pine Ave ir Park Ave kampe).

PROGRAMOJE: I. Oficialioj daly: Savanorio Kūrėjo p. Viliušio ir dipl. inž. L. Balsio paskaitos; II. meno daly: dalyvauja sol. pp. I. ir R. Ivaskėvičiūtės, pianistas K. Smilgevičius, dramos akt. A. Dikinis, dramos aktorė B. Pukelevičiūtė, J. Porojus su savo kūryba apie jūrą ir choras, vedamas muz. A. Piesinos.

Montrealio lietuviškoji visuomenė maloniai kviečiama šiame minėjime kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Valdyba.

KALĖDŲ SENELIS IŠ LIETUVOS MONTREALY.

Trijų Karalių vakare Aušros Vartų bažnyčios salėse buvo suruošta vaikams eglutė. Mažosios ir didžiosios publikos prisirinko pilna salė.

Kai publika šiek tiek nurimo, į salę įžengė Kalėdų senelis tik ką atvykęs iš Lietuvos. Jis pasveikino visus Kanadoje esančius lietuvius ir lietuvaiteis ir papasakojo, kaip sunkiai, liūdnei ir vargingai dabar gyvena, okupantų pavergoje Lietuvoje vaikučiai. Senelis pasakė, kad pakeliui jis užsuko Amerikon ir ten gavo dovanėlių, kurių negalėjo gauti Lietuvoje. Geriems vaikams jis tas dovanas išdalins ir dabar eis jų tvarkyti.

O tuo tarpu Ville Emard'o lietuviškos mokyklos mokiniai, vadovaujami mokyto B. Lukoševičienės, pasirodė scenoje.

Pradžioje A. Burbaitė padeklamavo „Leiskit ir tėvynei“ dainos fone „Mūsų tūkstančiai“. Mažoji balerina G. Januškevičiūtė gražiai pašoko valsą. Ne mažiau Lietuvos Diana gražiai lietuviška tarėna deklamavo eileraštį. Vietinis lietuviukas Gudas pagrojo už save didesnį akordeoną. Visai mažytės inergaitės puokiai šoko suktinį.

Toliau pasirodė Ville LaSalle inokkylos mokiniai. Vadovaujami mokytojo Ališausko, jie puikiai deklamavo, šoko ir vaidino. Mokinės J. Šipelytė ir S. Pakulytė skambino pianinu solo ir dainas, kurias visi salėje esantieji vaikučiai kartu dainavo.

Labai įdomiai buvo inscenuotos, chorui dainuojant, dainos. Pirmoji — „Palankiai, palankiai“, gražiai pavaidino Rupšytė ir Kanapekaitė. Kita daina buvo — „Išėjo tėvelis į mišką“. Tėvas buvo Arvydas Dikinis, motina J. Šipelytė, o paskui juos ritos į mišką mažučiai, kaip žirnių, vaikų krūva.

Visa šeimynelė pamatė pelėdą, ją nušovė, nupėšė ir suvalgė.

Paskutinė — „Amatininkų daina“. Choras dainuoja: „Kas tingi, nedirba tas ir nevalgo“, o scena iš eilės pasirodo amatininkai: Audėja — Tauterytė, Sluvėja — Ievutė, kepėja —

Stanulytė, batsuovys — Snauskas, mūrininkas — Rupšys ir kalvis mažasis Kačinskas — Emilius Knystautas.

Emiliukas nuostabiai gabiai deklamuoja. Gale pasirodė pats Kalėdų senelis ir pašoka su mergaitėmis Lenciūgelį.

Užsibaigus programai ir atsikvėpęs nuo šoko, Kalėdų Senelis padalino vaikams dovanų — lietuviškų elementorių, knygų ir saldinių.

Gavę dovanėlių vaikučiai linksmo ir patenkinti skirstėsi namo.

Jie dar ilgai kalbės apie tai, ką matė scenoje ir girdėjo iš Kalėdų Senelio. E. K.

ŠOKIŲ VAKARAS.

Šeštadienį, sausio 13 d. 8 val. vakaro Aušros Vartų parapijos salėje bus šokių vakaras. Kviečiami visi tie, kurie per Naujųjų Metų sutikimo parėngimą dirbo ir jaunimas.

Gros kapela „Melodija“.

ANGLŲ KALBOS KURSAI naujai atvykusiems tremtiniais į Montrealį, yra paskirti pirmadieniais ir trečiadieniais 7 val. 30 min. vakaro. Kursai ne mokami. Duodamos ir knygos nemokamai. Kursai vyksta Point St. Charles, Centre ir Richmond gatvių kampe esančioje mokykloje.

NAUJIENA DLK VYTAUTO KLUBE

Klubo šermonai ir valdyba jau kuris laikas gildeno sveatinės pagerinimo klausimą. Dabar šis reikalas jau realizuotas. Įrengtas gražus naujas baras. Svetainė įgijo visai kitą išvaizdą ir praplėsta. Naujas baras aptarnaus abi sales, kas įgalins praplėsti klubo būstinę.

Baro atidarymo proga, klubas rengia vakariene su šokiais šį šeštadienį, sausio 13 d. 8 v. vakaro. Klubo šeimnininkės jau nuo seniai pasižymi geru skoniu ir sumaniu vakarienių parengimu. Šiai vakarienei vadovauja p. Paznokaitienė ir p. Girdauskienė. Tikimasi daug svečių ir gera nuotaika.

FANTAI LOTERIJAI

Spaudos balius loterijai tautybą sutrukdė dvi dienas traukiant fantų. Vertingą kę lietūs. Dabar jau išmūry-

fantų šomis dienomis prisijuntę p. Paukštaitis. Jį išlošę ypač bus patenkinti rūkoriai. Ačiū.

PRANCŪZŲ KALBOS KURSAI

paskirti antradieniais ir ketvirtadieniais 8 val. vakaro mokykloje, kuri yra Verduno ir Willibord gatvių kampe. Kas pasiryžęs kursui lankyti, turi tuojau užsirašyti pas Aušros Vartų parapijos kleboną, telef. YO 0144.

MIRĖ LIETUVIS.

Šiomis dienomis Montrealy mirė senas lietuvis ir senas ateivis Jonas Baltrušaitis, sulaukęs jau 70 metų amžiaus. Mire dėl širdies sutrikimo. Į Kanadą atvyko iš Anglijos po I Pas. karo. Paliko žmoną 3 dukras ir sūnų.

KRĖTĖ MONTREALIO KOMUNISTUS

Saugumo organai šiomis dienomis patikrino Montrealio „progresyviuosius“. Iškrėstos trys gūžtos. Rasta daug inkriminuojančios medžiagos. Be AS pastangomis rengtose 1951 m. sutikimas, kuris įvyko 31 d. gruodžio, didžiulėje ir erdvoje ukrainiečių salėje, talpinančioje apie tūkstantį žmonių.

Deja, šį skaičių, atrodo, viršijo gerokai didžiulė lietuviškos visuomenės šeima, daugiausia jaunoji ateivių karta.

Zvelgiant iš šalies, į grakščius ir iškilmingai pasipuosičius šiai progai, jaunų žmonių nuo taiką, malonų darosi, kad iš jų vaizduotės lyg ir nutolo šiurpiai ir tragiškai išgyventų momentų praeitis ir jie, atsidūrę saugesnėje užuovėjoje, pradėję pastovesnį gyvenimą, drąsiai žengia į ateities gyvenimą, kiekvienas savaip siekdamas našesnio rytojaus. Ir, jei 1951 metai, nebūtų abejingi naujų nelaimių nuotykiams, jei drąsiau būtų galima žvelgti į jų

PAKARS PIKTADARĮ

Šį penktadienį, sausio 12 dieną, Montrealy bus pakartas piktadaris J. G. Guay, kuris pernai susprogdino Kanados lėktuvą, kuriuo keleivių tarpe skrido ir jo žmona.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS NAMO STATYBA vyksta galimai skubiau. Statybą sutrukdė dvi dienas traukiant fantų. Vertingą kę lietūs. Dabar jau išmūry-

TORONTO

SLA 236 KUOPOS VAKARAS.

Sausio mėn. 20 d. 404 Bathurst Str., ukrainiečių salėje, kuopa ruošia linksmą vakarą su vieno veiksmo komedija „Teodolinda“, kurią suvaidins Toronto lietuvių meno mėgėjų grupė, vadovaujama p. Jogelios. Po vaidinimo seks šokiai griežiant gerai muzikai. Įėjimas 75 cent. Pradžia 7,30 val. vak. punktualiai. Toronto ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami atvykti į šį vakarą ir linksmam vakarą praleisti.

Kuopos nariams primenama,

taikesnį ir viltingesnį rytojų, tai ir šios dienos mūsų smagus liksnumas būtų dar malonesnis.

Tad, netenka abejoti, kad ne iš visų krūtinų šiuo momentu reišks nuosirdus ir tikras džiaugsmas, ne visi gyvena ne rūpestingumų ir, gal retas kuris mintimis neatsidūrė ten, kur nelaimių ir kancijų išvago tu veidu motulė, tyliai susikaupti, maldos pagelba siekia ir trokšta greito ir laimingo pasimatymo su karo nelaimių iš tėvų žemės išguitais vaikais, kur ne reto brolio glūdaus ir paslaptingo miško tankumyne kantriai laukia keršto kovos žiauriams ir neprašytiems atėjūnams.

Tai giliai įrodė rimtas susikaupimas, kai lygiai dvilyktą val. nakties galingai ir vienin-gai suskambėjo Himno žodžiai.

Taip, tai buvo momentas, kurs privertė visus susikaupti ir, bent mintimis susijungt su tėvų žeme, su savaisiais ir laimingai išgyventomis dienomis. Himno aidams nutilus, pasipylė sveikinimai ir nuosirdūs linkėjimai vieni kitiems.

Reikia viltis, kad nuoširdžiai išreikšti linkėjimai liktų įkūnyti nuoširdžiais darbais, nešančiais tikrą džiaugsmą ir nua-dą visai tautai, visiems lietuviams.

SABOTAZAS

Toronto įgulos vadovybė paskeibė, kad paskutinių kelių savaitų bėgyje University Avenue arsenale piktadarių pakartotini mėgimo sunaikinti karo medžiagų atsargas. Vieną kartą buvo bandyta sunaikinti 17 sunkvežimių. Naujų metų išvakarėse iki šiol nesusekti asmenys sukėlė du gaisrus karo medžiagų sandėliuose.

Įgulos viršininkas mano, kad tai komunistų įspūroti sabotazo veiksmas. Sustiprinta sargyba ir reikalas ištirti perduotas valstybinei policijai.

Paskutinėmis žiniomis, sabotazo siūlai jau susekti. Bet įvyko vėl staigmena: dingo afera susekęs karininkas. Manoma, kad jį bus pagrobė komunistai. Atrodo, kad reikalas vis dėlto bus išaiškintas.

Jonas J. Juškaitis.

ĮVYKUSIŲ LIETUVIŲ Į KANADĄ

Janulevičius Adomas
Micheisonienė Ella
Sinica Mykolas

Markauskienė Marija
Markauskaitė Janina
Rutkauskienė Ursulė
Rutkauskaitė Stasė
Rutkauskaitė Nijolė
Šlekys Fridrikas
Šlekienė Marija
Voronovienė Feoksida
Zakarevičius Algis
Martinkevičius Antanas
Ribskis Aleksandras
Šalnaitis Juozas
Schneider Marta
Bakūnas Juozas.

Kun. V. Šarka, Kpl.

APŽVALGA...

(Atkelta iš 1 pusl.)

nis Sovietų Rusijos politikos tikslas.

P. McKay: Karas buvo paskelbtas kai rusai pasirašė sutartį su Hitlerio Vokietija — tas vienas žingsnis įgalino Vokietiją išeiti prieš Aliantus. Sovietai pirmieji realizavo, kad karai, lydimi šūvių, yra pasėjęs dalykas ir jie geriau pakeistini efektyvesnėm priemonėm, vadinamom šaltu karu arba agresija pasunčiant puliti kitą. Imperialistinis tikslas tas pats, o rezultatai geresni ir pigiau atsieina.

— Italija gavo du naujus JAV karo reikmenų transportus pagal Atlanto pakta.

VAKARIENE

su šokiais. Visi maloniai kviečiami atsilankyti. Vakariene ruošia prtyrusios klubo šeimnininkės, vadovaujant pp. Paznokaitienei ir Girdauskienei. Bus staigmenų!

Ižanga \$ 1,50, vein šokiams — \$ 0,50. 2161 St. Catherine St. E.

CH 0480.